

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

AZƏRBAYCAN VƏ BELARUS İKİ DOST, İKİ TƏRƏFDAŞ ÖLKƏDİR

Aprelin 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ölkəmizdə işgüzar səfərdə olan Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenko ilə təkbətək görüşü olub.

Prezident İlham ƏLİYEV deyib:

- Sizinlə biz əlaqələrimizə elə dinamizm gətirmişik ki, bütün istiqamətlər üzrə inkişaf olduğunu, razılaşdırdığımız məsələlərin praktiki həllini görürük. Qarşılıqlı səfərlərimiz müntəzəm xarakter daşıyır. Bütün bunlar ölkələrimiz arasında sıx qarşılıqlı siyasi əlaqə, yüksək səviyyədə etimad olduğunu və nəticəyə hədəflənməyimizi göstərir. Odur ki, qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyət çərçivəsində yaxşı nəticələr görürük.

Sevindirici haldır ki, biz iştirak etdiyimiz beynəlxalq strukturlarda bundan sonra da bir-birimizi dəstəkləməkdə davam edəcəyik. Bizim müntəzəm əlaqələrimiz, sadəcə, görülmüş işlərə yekun vurmağa, növbəti addımları ölçüb-biçməyə və iki dost, iki tərəfdaş kimi irəliləməyə imkan verir.

Aprelin 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenkonun iştirakı ilə Azərbaycan-Belarus sənədlərinin imzalanması mərasimi olub. Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenko mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

ADA UNIVERSİTETİNDƏ "CƏNUBİ QAFQAZA YENİ BAXIŞ: MÜNAQİŞƏDƏN SONRA İNKİŞAF VƏ ƏMƏKDAŞLIQ" ADLI BEYNƏLXALQ KONFRANS KEÇİRİLİB

Aprelin 13-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ADA Universitetində keçirilən "Cənubi Qafqaza yeni baxış: münaqişədən sonra inkişaf və əməkdaşlıq" adlı beynəlxalq konfransda iştirak edib. Dünyanın aparıcı beyin mərkəzlərinin nümayəndələrinin iştirak etdiyi konfransı ADA Universitetinin rektoru, səfir Hafiz Paşayev açdı.

Prezident İlham Əliyev çıxış edərək deyib:

- Əvvəlcə, ADA Universiteti və onun rektoru Hafiz Paşayevə belə bir tədbirin təşkilinə görə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Şadam ki, nisbətən qsa bir zamanda ADA Universiteti Azərbaycanın aparıcı universitetlərindən birinə çevrilib və geniş beynəlxalq əlaqələrə malikdir. Həmçinin mən tədbir iştirakçılarına da minnətdarlığımı bildirirəm. Təsəvvür edə bilərsiniz ki, müharibədən sonrakı vəziyyət olduqca həssasdır. Atəşkəsə əməl olunsa da, münaqişədən sonrakı inkişafə bağlı çoxsaylı suallar var və bu konfransın mövzusu da münaqişədən sonra inkişaf və əməkdaşlıqdır. Bir daha bütün iştirakçılara təşəkkür edirəm. Biz bunu yalnız regionda cərəyan edən hadisələrə marağın deyil, eyni zamanda, 30 il ərzində Ermənistanın işğalından əziyyət çəkən Azərbaycan xalqı ilə həmrəyliyinizin əlaməti hesab edirik. Münaqişədən sonrakı inkişaf mövzusunə toxunmazdan əvvəl başa düşülməlidir ki, bizim torpaqlarımız 30 ilə yaxın işğal altında olub. Biz ailə üzvlərini itirmiş, özlərinin doğma yurdlarında yaşamaqla bağlı fundamental hüquqlardan məhrum edilmiş insanların taleyini bir kənara qoya bil-

mərik. Biz Ermənistan ordusu tərəfindən törədilmiş vəhşilikləri unuda bilmərik. Biz heç vaxt Ermənistan və qondarma "Dağlıq Qarabağ rejimi"-nin rəhbərliyi tərəfindən törədilmiş Xocalı soyqırımını və günahsız qurbanların xatirəsini unutmayacağıq. Bu səbəbdən həmin yaddaşın bizimlə qalacağını anlamaq olduqca vacibdir. Bu yaddaş qəlblərimizdə yaşayacaq. Eyni zamanda, biz gələcəyə baxmalıyıq. İşğaldan azad olunmuş ərazilərdəki dağıntıların miqyası bizim ən pis gözləntimizdən də qorxuncdur. Bizim şəhər və kəndlərimizdə ermənilər tərəfindən nələrin törədildiyi haqqında təsəvvürümüz var idi. Vaxtaşırı videomateriallar təqdim olunurdu, o torpaqlara səfər edə bilən xarici nümayəndələr tərəfindən məlumatlar verilir. Yeri gəlmişkən,

bəlkə bilərsiniz ki, o vaxtkı Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfər edən əcnəbilər, sizin səfər etdiyiniz ərazilərə gəlmək hüququndan məhrum idi. Onlar keçmiş Dağlıq Qarabağ inzibati vilayətinin ətrafında yerləşən Ağdam, Füzuli və digər rayonlara səfər etmək hüququndan məhrum idi. Səbəb ondan ibarət idi ki, Ermənistan hökuməti onların həmin ərazilərdə olan dağıntıların, işğalın, azərbaycanlılara qarşı olan nifrətin nəticəsinin şahidi olmasını istəmərdi. Aydındır ki, həmin ərazilər Birinci Qarabağ müharibəsi dayandıqdan sonra viran qoyulmuşdur, çünki müharibə gədə-gədə şəhər və kəndləri dağıtmaq mümkün olmazdı. Onlar bunu bilərəkdən, Azərbaycan mədəniyyətinin izini itirmək, bu torpaqları bizim yaddaşımızdan silmək və

həmin ərazilərin mənşəyini dəyişdirmək məqsədilə ediblər. Beləliklə, burada Azərbaycan xalqının hissləri başa düşülməlidir. Biz artıq həmin torpaqlara qayıdaraq işğalçı erməni qüvvələrinin bizim tarixi və dini abidələrimizi, şəhər və kəndlərimizi necə viran etdiyinin şahidiyik. Bu isə münaqişədən sonrakı dövrdə addımlarımızın planlaşdırılması baxımından mühüm amildir. Siz hansı hadisələrin baş verdiyini yaxşı bilirsiniz. Siz proseslə maraqlanan şəxslərsiniz və burada 30 illik işğalla bağlı geniş danışmağa ehtiyac duymuram. Mən burada çıxışımı dayandırmaq və müzakirələrə daha çox vaxt ayırmaq istəyirəm. Bir daha iştirakınıza görə sağ olun.

Konfransda Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi-Prezident

Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev, ABŞ-ın Atlantika Şurasının böyük elmi işçisi, beynəlxalq ekspert Metyu Brayzə, ABŞ-ın Princeton Universitetinin dosenti Maykl Reynoldz, İtaliya Beynəlxalq Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun kiçik elmi işçisi Karlo Frappi, Beynəlxalq Böhran Qrupunun Türkiyə nümayəndəliyindən Nigar Göksel, Rusiyanın Dünya İqtisadiyyatı və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun böyük elmi işçisi Stanislav Pritçin, İsveçin Təhlükəsizlik və İnkişaf Siyasəti İnstitutunun direktoru Svante Kornel (onlayn), Pakistanın Qlobal və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin icraçı direktoru Xalid Teymur Əkrəm, Böyük Britaniyanın LINKS təşkilatının direktoru Dennis Summut (onlayn), ABŞ-ın Princeton Universitetinin dosenti Maykl Reynoldz, Rumıniyanın Münaqişələrin qarşısının alınması və erkən xəbərdarlıq mərkəzindən doktor Yulian Çifu, İsrailin Hayfa Universitetinin professoru Brenda Şaffer (onlayn), Belçikanın Avropa Siyasəti Mərkəzindən Amanda Pol (onlayn), İranın Tehrandakı İran-Avrasiya Tədqiqatları İnstitutundan Vəli Xaliqu, İsrailin Təl-Əviv Universitetindən Stivn Klayn, Türkiyənin İstanbul Altınbaş Universitetinin rektoru, Türkiyə Təhlükəsizlik və Xarici Siyasət Məsələləri üzrə Prezident Şurasının üzvü Çağrı Arhan, Kiyev-Mohyla Akademiyasının Milli Universitetinin professoru Taras Kuzio, Roma Sapienza Universitetindən Daniel Pommier Vinçelli, Pakistanın Qlobal və Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin icraçı direktoru Xalid Teymur Əkrəm çıxış ediblər.

BAKIDA HƏRBİ QƏNİMƏTLƏR PARKI ERMƏNİ VƏHŞİLİYİNİN, HƏRBİ CİNAYƏTİN NÖVBƏTİ ƏYANİ SÜBUTUDUR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 12-də Bakıda Hərbi Qənimətlər Parkının açılışında iştirak edib.

Azərbaycanın Vətən müharibəsində Qələbəsinin rəsmiləşməsindən bir gün sonra – noyabrın 11-də Müzəffər Ali Baş Komandan hərbcilərlə görüşündə düşmənin qənimət götürülmüş və məhv edilmiş texnikasının nümayiş üçün planlarının olduğunu deyib. Dekabrın 10-da Zəfər paradında həmin texnikaların bir qismi nümayiş etdirilib. Eyni zamanda, Prezident İlham Əliyev Hərbi Qənimətlər Parkının salınması haqqında təşəbbüs irəli sürüb. Çox qısa zamanda görülməli genişmiqyaslı işlər artıq yekunlaşıb: açıq səma altında nadir park salınıb.

Dövlət başçısı deyib: -Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra ermənilər azərbaycanlıların şəxsi məşinlərinin nömrələrini götürüb işğal edilmiş torpaqlarda nümayiş etdirirdilər. Bir lövhə

məşinlərini qoyub, öz torpaqlarından çıxmışdılar. Biz bunu unutmamışıq və bu lövhə erməni fərariliyinin təzahürüdür. Çünki bu nömrələr hərbi yük məşinlərinin nömrələridir. 522 hərbi yük məşini Azərbaycan Ordusu tərəfindən məhv edilib və ya qənimət kimi götürülmüşdür. Hələ müharibənin getdiyi dövrdə mən göstəriş vermişdim ki, nömrələr yığılsın, saxlanılsın, gün gələcək biz bu nömrələrin nömrələrini göstərəcəyik. Dekabrın 10-da keçirilmiş hərbi parad-da bu lövhə nümayiş etdirildi. Azadlıq meydanında, bütün xalqımızın gözü qarşısında Ermənistanın məğlubiyyəti, erməni fərariliyi bir daha göstərildi. Bu gün Hərbi Qənimətlər Parkında bu lövhə nümayiş etdirilir. Yük məşinlərinin burada sərgilənən nömrələri götürülmüş texnikanın, sadəcə, kiçik hissəsini təşkil edir. Düşmənin 522 yük məşini məhv edilib, qənimət kimi götürülüb. Buraya gələn hər bir insan - Azərbaycan vətəndaşı, ölkəmizə gələcək qonaqlar bunu

hissəsində yerləşdirilib. Burada Şuşaya atılmış “İskəndər M” raketinin qalıqları da var.

“İsgəndər M” raketinin qalıqlarına baxan Prezident İlham Əliyev deyib: -Şuşanı bax, bu “İsgəndər-M” raketləri ilə ermənilər atəşə tutmuşdular. Həraddır bu raketlər Ermənistan ordusunda? Bu raketlər olmamalı idi. Artıq bu, əyani sübutdur. Ermənistanın hərbi cinayətinin sübutudur və biz cavab istəyirik. Bu ölümcül silah Ermənistanın əlinə necə düşdü? Hələ ki, cavab ala bilməmişik. Amma alacağıq. Hər kəs gəlsin, görsün, Şuşanı, bizim qədim şəhərimizi Ermənistan “İsgəndər-M” raketləri ilə məhv etməyə çalışırdı. Şuşanı biz azad edəndən sonra bundan istifadə etdilər. Bizdə kifayət qədər məlumat var. Sadəcə olaraq, biz rəsmi açıqlama gözləyirik. Hər kəs gəlib bunu görəcək. Bu, erməni vəhşiliyinin, hərbi cinayətin növbəti əyani sübutudur.

Prezident İlham Əliyev bütün bu mühəndis-mənəvi sistemləri, döyüş postu və əsgər kazarması ilə tanış olub.

Hərbi Qənimətlər Parkı ilə tanışlıqdan sonra Prezident, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev təltif olunan hərbi qulluqçularla görüşüb.

O, deyib: - Öziz hərbcilər, bu gün sizə dövlətimizin yüksək hərbi mükafatları təqdim edilir. Bu mükafatlar müharibədən sonra mənim təşəbbüsimlə təsis edilmişdir. Mükafatların adlarını da özüm vermişəm – “Vətən müharibəsi qəhrəmanı” ulduzu, “Zəfər” və “Qarabağ” ordenləri yeni təsis edilmiş yüksək hərbi mükafatlardır.

Bugünkü təntənəli mərasimin yeri təsa-

qazanmışıq. Çətin relyef şəraitində düşmənin bir neçə istehkaminin qarşısında biz peşəkarlıq, məharət, güc, hərbi elm qoyduq və istədiyimizə nail olduq, düşməni torpaqlarımızdan qovduq. Biz inkişaf edərək torpaqlarımızı azad etdik. Çünki inkişaf bizim Qələbəmizin əsasıdır. Əgər iqtisadi inkişaf olmasaydı, əgər bizim iqtisadi müstəqilliyimiz olmasaydı, biz bunu təmin etməsəydik, lazımı dərəcədə lazım olan müasir silahlar əldə edə bilməzdik. Ona görə bu təntənəli mərasimin burada keçirilməsində böyük rəmzi məna var. Yenilik,

avtomasını və digər texnikalar məhv edilmişdir və qənimət kimi götürülmüşdür.

Hərbi Qənimətlər Parkına gələn hər bir insan Ordumuzun, Silahlı Qüvvələrimizin gücünü görəcək, iradəmizi görəcək. Görəcək ki, bu Qələbəni əldə etmək nə qədər çətin idi. Çünki düşmən 30 il ərzində işğal edilmiş torpaqlarda möhkəmlənirdi, istehkamlar qururdu, sən-gərlər, sığınacaqlar qazırdı. Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan hərbciləri qəhrəmanlıq, peşəkarlıq, Vətən sevgisi göstərərək, bütün bu maneələri dəf

inkişaf, güc – bunlar əsas amillərdir. Bir də Vətən sevgisi. Çünki bax, bu bulvarın ərsəyə gəlməsində, bunun təməlinə Vətən sevgisidir. Çünki bu zona əvvəllər sənaye zonası idi və burada bir çox köhnəlməmiş, sıradan çıxmış müəssisələr fəaliyyət göstərirdi. Bütün bu ərazi təmizləndi, yeni bulvar salındı. Sağ tərəfdə olan boş yer də təmizlənilib sərəncama götürülüb.

edərək düşməni məğlub etdilər. Azərbaycan xalqının müharibə ilə bağlı geniş təəvvürü var. Vaxt keçdikcə ayrı-ayrı əməliyyatlar haqqında da məlumat verəcəyik. Ancaq 44 günlük Vətən müharibəsi bizim gücümüzü, iradəmizi, birliyimizi göstərdi. Göstərdi ki, heç vaxt Azərbaycan xalqı bu vəziyyətlə barışmayacaq. Biz düşməni hər gün qovurduq, hər gün. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 gün ərzində bir dəfə də geriyyət addım atmamışdılar, halbuki müharibələrdə hücumlar, geriyyət dönmələr, manevrlər olur. Ermənistan bir dəfə də uğurlu əməliyyat apara bilməmişdir. Ermənistan ordusunda 10 min fərari olub, özləri bunu etiraf ediblər.

Şuşa əməliyyatından sonra Ermənistan diz çökdü. Şuşa əməliyyatı ayrıca bir dəstədir, o haqda hələ çox danışılacaqdır. İkinci Qarabağ müharibəsi bizim şanlı tariximizdir. Xalqımız bu müharibə ilə bağlı əbədi qürur hissi keçirəcək. Biz müzəffər xalq kimi özümüzü dünyada təsdiq etmişik. Ermənistan isə məğlub edilmiş ölkədir, bizim qarşımızda diz çökmüş ölkədir, başını, boynunu bükmüş ölkədir və həmişə belə olacaq. İndi azad edilmiş torpaqlara ezam olunan insanlar və xarici qonaqlar hər şeyi öz gözləri ilə görürlər. Biz bütün azad edilmiş torpaqları bərpa edəcəyik. Siz xalqımızın üzünü ağ etmisiniz, dünya azərbaycanlılarının üzünü ağ etmisiniz. Bizim Qələbəmiz təkcə xalqımızın qələbəsi deyil, bütün türk dünyası bizim qələbəmizlə fəxr edir. Biz yeni reallıq yaratmışıq. Biz qan tökrək, cəsarət göstərərək, düşməni qovaraq yeni reallıq yaratmışıq. Bu gün hər kəs bizimlə hesablaşmalıdır və hesablaşacaqdır.

Eşq olsun Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinə! Yaşasın Azərbaycan!

düzəltmişdilər, göstərsinlər ki, azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarından didərgin salınıb.

Əslində, bu hərəkət Ermənistanın Azərbaycana qarşı, xalqımıza qarşı etdiyi etnik təmizləmənin təzahürü idi. Çünki mülki vətəndaşlar öz əmlakını qoyub, bəziləri ayaqyalın işğal edilmiş torpaqlardan çıxmağa məcbur olmuşdular. Ermənilər bu lövhəni xarici turistlərə nümayiş etdirərək öz ordusunun gücünü göstərməyə, mif yaratmağa çalışırdılar ki, guya Ermənistanın məğlubedilməz ordusu var. Azərbaycanlılar isə şəxsi

görəcəklər. Ermənilər də bunu görsünlər. Görsünlər ki, onların bəd əməlləri cavabsız qalmadı. Budur, onlara verilən cavab. Qarabağ Azərbaycanıdır!

Xatırladaq ki, 44 günlük Vətən müharibəsi dövründə döyüş meydanında davamlı məğlubiyyətlərə məruz qalan düşmən insanlıq əleyhinə və müharibə cinayətləri törədib, o cümlədən döyüş bölgəsindən uzaqda olan ərazilərə raket zərbələri endirib, dinc sakinləri qətlə yetirib. Həmin faktları xronoloji ardıcılıqla özündə əks etdirən lövhə Parkın giriş

düfən seçilmədi. Bu bulvarın salınması dövlətimizin qüdrətini göstərirdi, xalqa olan qayğınu göstərirdi. Bu, yenilik idi, inkişaf idi, bu, bizim gücümüzün təzahürü idi. İkinci Qarabağ müharibəsi də bizim gücümüzü göstərdi, müasirliyi göstərdi. Çünki biz XXI əsrin müharibəsini aparmışıq və bu gün artıq sirr deyil ki, dünyanın aparıcı hərbi məktəblərində İkinci Qarabağ müharibəsindəki əməliyyatlarımız, bizim uğurlarımız, Qələbəmiz öyrənilir. Biz nəinki XXI əsrin müharibəsini nümayiş etdirmişik, biz dünyada heç vaxt olmayan Qələbəni

Bu mərasimin burada keçirilməsinin digər səbəbi burada yerləşən Hərbi Qənimətlər Parkıdır. Bu Hərbi Qənimətlər Parkının açılışını bu gün etdim. Orada düşmənin nümayiş etdirilən dağıdılmış və qənimət kimi götürülmüş texnikası bir daha bizim gücümüzü göstərir, bir daha düşmənin məğlubiyyətini göstərir. Burada nümayiş etdirilən texnika məhv edilmiş və qənimət götürülmüş düşmən texnikasının kiçik bir hissəsini təşkil edir. 125 artilleriya topu, 366 tank, 7 “S-300” zenit-raket kompleksi, 50-dən çox digər zenit-raket kompleksləri, 522 yük

TÜRKİYƏ-AZƏRBAYCAN DOSTLUĞU, QARDAŞLIĞI, BİRLİYİ BÜTÜN SAHƏLƏRDƏ ÖZÜNÜ TƏSDİQ EDİB

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 10-da Türkiyə Respublikasının ölkəmizdəki fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Erkan Özoralı qəbul edib.

Səfiri salamlayan Prezident İlham Əliyev deyib: Hörmətli cənab səfir, sizin fəaliyyət müddətiniz başa çatır, siz Türkiyəyə qayıdarsınız. İlk növbədə, sizə gördüyünüz işlərə görə öz təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Fəaliyyət müddətində siz Türkiyə-Azərbaycan qardaşlıq əlaqələrinin inkişafı üçün çox böyük işlər görmüsünü, söylər göstərmisiniz və bu gün bu əlaqələr ən yüksək zirvədədir. Bütün sahələrdə Türkiyə-Azərbaycan dostluğu,

qardaşlığı, birliyi özünü təsdiq etdi və 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsində Türkiyənin Azərbaycana göstərdiyi dəstək, əlbəttə, həmişə bizim xatirimizdə olacaqdır, bizim xəbər verir. Sizin buradakı fəaliyyətiniz həm bir səfir, həm də bir türk vətəndaşı kimi böyük təqdirə layiqdir. Siz burada özünüzü vətəninizdəki kimi hiss etmisiniz, bu da təbiidir. İndi demək istəyirdim ki, vətənə qayıdarsınız, əslində, siz vətəndəsiniz və hər zaman burada sizin yeriniz var, bizim ürəyimizdə yeriniz var. Bilirəm ki, Azərbaycan ictimaiyyəti, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ictimai

sahələrdə böyük inkişaf var. Artıq bizim vətəndaşlarımızın qardaş ölkələrə pasportsuz, yəni, daxili sənədlə səfər etməsi, əlbəttə ki, əlaqələrimizin nə qədər dərin olmasından xəbər verir. Sizin buradakı fəaliyyətiniz həm bir səfir, həm də bir türk vətəndaşı kimi böyük təqdirə layiqdir. Siz burada özünüzü vətəninizdəki kimi hiss etmisiniz, bu da təbiidir. İndi demək istəyirdim ki, vətənə qayıdarsınız, əslində, siz vətəndəsiniz və hər zaman burada sizin yeriniz var, bizim ürəyimizdə yeriniz var. Bilirəm ki, Azərbaycan ictimaiyyəti, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ictimai

təşkilatlar, media nümayəndələri, rəsmi şəxslər sizin fəaliyyətinizə çox böyük qiymət verirlər, o cümlədən mən. Çünki bu illərdə, əlbəttə ki, həm burada, həm Türkiyədə çoxsaylı səfərlərim əsnasında sizin fəaliyyətinizin şahidi olmuşam və görmüşəm. Bilirəm ki, siz bütün söylərinizi iki qardaş xalqın bir-birinə daha yaxın olmasına istiqamətləndirmisiniz.

Bütün bunları nəzərə alaraq, siz Azərbaycan dövlətinin yüksək ordeni - “Dostluq” ordeni ilə təltif edilmisiniz və istərdim ki, bu yüksək mükafatı sizə təqdim edim.

Prezident İlham Əliyev “Dostluq” ordenini səfir Erkan Özoralı təqdim edib.

15-21 aprel 2021-ci il

BÖYÜK QƏLƏBƏYƏ GEDƏN YOLUN ŞANLI SƏHİFƏLƏRİ

Müsaibimiz millət vəkili, akademik Ziyad Səmədzadədir.

- Ziyad müəllim, siz uzun illərdir media, kütləvi informasiya vasitələri (KİV) ilə əməkdaşlıq edirsiniz və daha çox iqtisadi məsələlərlə bağlı danışır, fikirlərinizi bölüşürsünüz. Amma bu dəfə çox istərdik ki, bir qədər başqa - siyasi məsələlərlə, tarixi 44 günlük İkinci Vətən müharibəsinə, Qələbə-mizə, Zəfərimizə doğru gedən yolda başlanğıc, böyük uğur hesab edilən və bu günlərdə beşinci ili tamam olan 2016-cı ilin Aprel hadisələri ilə bağlı fikirlərinizi oxucularla bölüşəsiniz.

- Əvvəla onu deyim ki, 32 illik qanlı Dağlıq Qarabağ münaqişəsi artıq geridə qaldı, tarixin arxivinə göndərildi. Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin "vur" əmri ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu 2020-ci ilin sentyabrın 27-si – səhər saatlarında Ermənistanın növbəti qanlı təxribatı və fitnəkarlığına cavab olaraq, cəbhə boyu əks-hücum əməliyyatına, İkinci Vətən müharibəsinə başladı və cəmi 44 gün ərzində də İkinci Qarabağ savaşını Zəfərlə bitirdi. Düşmən 10 noyabr 2020-ci il tarixli bayanata imza ataraq, öz məğlubiyyətini qəbul və etiraf etmək məcburiyyətində qaldı. Beləliklə, 1992-1993-cü illərdən Ermənistanın öz havadarları ilə birlikdə Azərbaycan torpaqlarının işğalına son qoyuldu, işğal olunmuş ərazilərimiz geri qaytarıldı. 44 günlük müharibə ilə təkcə Ermənistan deyil, həm də xaricdəki erməni diasporu, erməni lobbisi acı məğlubiyyətə uğradıldı. Onların yüz illərdir Qərb ölkələrində hörümçək toru kimi qurduqları "şəbəkə", "erməni lobbisi" mifi alt-üst edildi. Onların təsiri altında olan, uzun illər Azərbaycan qarşı yalan makinasi rolunda çıxış edən, həqiqətlərin üstünü pərdələyən media qurumlarının əsl simaları üzə çıxdı.

"Müharibə günlərində Azərbaycan prezidenti dünya tarixində rast gəlinməyən daha bir ilkə imza atdı, dünyanın 30-dan çox media quruluşuna müsaibə verərək, bir daha öz parlaq zəkasını, intellektual səviyyəsini, düşmən və onun havadarları üzərində açıq-əşkar üstünlüyünü nümayiş etdirdi..."

- Bu məqamda istərdik ki, fikirlərinizi konkret nümunələrlə, faktlarla çatdırasınız...

- Bəli, konkret faktlarla danışmaq istəyirəm. Ölkə prezidentinin müharibə günlərində, oktyabr ayının 25-də ABŞ-nin "Fox News" televiziya kanalına və oktyabrın 24-də Fransanın "Figaro" qəzetinə müsahibəsindən də görmək mümkündür ki, uzun illərdir Azərbaycanla bağlı aparılan yalan, iftira kampaniyası necə fəş olundu. Ümumiyyətlə, müharibə günlərində Azərbaycan prezidenti dünya tarixində rast gəlinməyən daha bir ilkə imza atdı, dünyanın, Qərb ölkələrinin, qardaş Türkiyənin, Qətərin, Rusiyanın, Yaponiyanın və başqa dövlətlərin 30-dan çox media qurumuna müsaibə verərək, bir daha öz parlaq zəkasını, intellektual səviyyəsini, düşmən və onun havadarları üzərində açıq-əşkar üstünlüyünü nümayiş etdirdi. Konkret şəkildə adıçəkilən müsahibələrə gəlincə, Azərbaycan prezidentinə ünvanlanan sualların hamısı media orqanlarının kimin və nəyin yanında dayandığının, həqiqətdən və ədalətdən uzaq olduqlarını "bulanıq suda balıq tutmaq" istəklərinin əyani təsdiqinə çevrildi. Məsələn, "Figaro"-nun müxbirinin ilk sualı artıq onların gizlində qalмайıb, aşkara çıxan niyyətlərindən xəbər verdi. "Cənab Prezident, birinci sualım belədir, nəyə görə Siz sentyabrın 27-də Dağlıq Qarabağa qarşı hücumə keçmisiniz və bu hərbi hücumun siyasi məqsədləri nədir?" sualı ilə müxbir böyük bir media qurumunun əsl "məramı"-nı ortaya qoymuş oldu. Ancaq cavab da çox sərrast, ifşadıcı idi.

Azərbaycan Prezidenti cavabında dedi: "Biz sentyabrın 27-də Dağlıq Qarabağa qarşı hərbi hücumə keçməmişik, Ermənistan Azərbaycana qarşı hərbi hü-

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinə gedən yeni yolun açılışını edib

cuma keçmişdir. Bu hərbi hücumun ilk saatlarında bizim mülki şəxslər və hərbi qulluqçularımız arasında qurbanlarımız olmuşdur. Bu, üç ay müddətində Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı üçüncü hərbi təxribat idi. Onlar birinci dəfə biza Qarabağ bölgəsində uzaqda olan Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədində hücum etdilər. Beynəlxalq müşahidəçilərin yekdil rəyi ondan ibarət idi ki, Ermənistan biza qarşı hücum etmişdir. Onlar yeni əraziləri işğal etmək istəyirdilər. Onlar bizim Ermənistanla dövlət sərhədindən bir neçə kilometr məsafədə yerləşən strateji enerji infrastrukturunu üzərində nəzarəti ələ keçirmək və bizi, ola bilsin Avropa istehlakçılarını şantaj etmək idi. Onlara ciddi cavab verildi. Biz onların geriyyə çəkilməsinə nail olduq. Lakin əfsuslar olsun ki, növbəti ay - avqust ayında onlar azərbaycanlılara qarşı terror aktları törətməyi planlaşdıran diversiya qrupunu göndərdilər. Bu sabotaj qrupunun başçısı bizim hərbi qulluqçular tərəfindən saxlanılmışdır və o, ifadə verir. Beləliklə bu, danışqları pozmaq və Azərbaycana hücum etmək üçün qəsdən edilən bir cəhddir. Bu hücumu etməklə Ermənistanın güddüyü siyasi məqsədlərə gəlincə, bunlar status-koonu dəyişməz olaraq qalmamışdan, bu eskalasiyaya görə günah bizim üstümüizə atmaqdan, danışqların tamamilə pozulmasından, üçüncü ölkələri münaqişəyə cəlb etməkdən və münaqişəni beynəlmilləşdirməkdən ibarət idi. Biz onlara yalnız adekvat cavab verdik..."

Bunun ardınca ünvanlanan suallar və onlara verilən cavablar, ölkə prezidentinin, necə deyirlər, sərrast zərblərlə bir-bir hədəfə vurmaları bir daha Azərbaycanın haqlı mövqeyinin təntənəsi, erməni lobbisinin təsiri altında olanların isə ifşası ilə sonuçlandı.

Yaxud "Fox News"-a verilən cavablara nəzər salaıq. Müxbirin "...Bir çox məlumatlara görə, sentyabrın 27-də - müharibənin bu ən son mərhələsində Dağlıq Qarabağ regionunda nisbi sülh var idi, müəyyən növ diplomatik çərcivə var idi, insanlarda bu münaqişənin həll edilməsi ilə bağlı ideya var idi, lakin Sizin qüvvələr döyüşlərə başladı. Nəyə görə Siz indi hərəkətə keçməyə qərar verdiniz?" sualı artıq onların məqsədinin nədən ibarət olduğunu, kimlərin dirijor çubuğu ilə hərəkət etdiklərini nümayiş etdirdi. Müxbirin növbəti "...Lakin mənim sualım odur ki, niyə 2020-ci ildə Siz müharibəyə yenidən başlamaq istəyirsiniz? 20 il idi ki, sakitlik idi..." sualı isə artıq sual deyil, ittiham idi, müxbir sanki müstəntiq, dövlət ittihamçısı, prokuror "rolu"nda çıxış edirdi, ancaq unudurdu ki, qarşısındakı güclənmiş, qüdrətlənmiş Azərbaycanın müdrik və uzaqgörən Lideri İlham Əliyevdir.

Azərbaycan Prezidenti cavabında "...bu, Ermənistanə açıq xarici dəstək üzündən baş vermişdir. Biz müharibəyə başlamışıq. Biz, sadəcə, cavab verdik və biz bunu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ni-

zəməsi əsasında edirik. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizəmməsi hər bir ölkənin özünümdəfə hüququnu təmin edir. Bizim etdiyimiz odur ki, biz özüümüiz müdafiə edirik və biz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazilərini erməni işğalından azad edirik. Bundan artıq heç bir şey etmirik. Erməni xalqına gəldikdə, mən dəfələrlə demişəm ki, Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər bizim vətəndaşlarımızdır, biz onların qeydinə qalacağıq. Onlar oraya qayıdacaq, azərbaycanlılarla yanaşı, layəqət, sülh içində yaşayacaqlar", - deyərək bir daha Ermənistanə və onlara havadarlıq edənlərə, onların toruna düşənlərə, onlara dəstək verənlərə tərs şillə və şapalaq vurmuş oldu.

"Lakin, cənab Prezident, biz bilirək ki, Sizin hökumətiniz daxilində insan haqlarının pozulması, söz azadlığının sıxış-

faş, ifşa etmiş oldu. Azərbaycan hər zaman və daim ədalətin, haqqın yanında olduğunu sübut etdi. Beləliklə, 44 günlük müharibə ilə nəinki hər b səngərində, həm də informasiya cəbhəsində tarixi Qələbə əldə edildi, Ermənistanla yanaşı, onun yanında olanlar, həqiqətin gözüne daş basanlar, "erməni lobbisi" mifi yerlə-yeksan edildi. Bəli, bu gün Qarabağımız azaddır, öz Ana Vətəni-nindir. Onu heç kim Azərbaycanından, öz Ana Vətəninə qopara bilməz və bilməyəcək!

"2016-cı ilin aprelində Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın əmri ilə hərəkətə keçdi, Azərbaycanın növbəti dəfə torpaqlarının işğalına imkan verilmədi..."

- Ziyad müəllim, o da sirr deyil ki, Qarabağın işğaldan qurtuluşuna, Böyük Qələbə və Zəfərə gedən yol heç də asan

dırılması ilə bağlı bəzi ittihamlar var, xüsusilə, korrupsiya və həm hökumət-də, həm də bir çox korporativ struktur-larda ailə idarəçiliyi ilə bağlı. Bu, ictimaiyyətinizin, ya da ictimaiyyətinizin bəzi üzvlərinin, bəzi insanların yol verdiyi qanun pozuntuları hesab olunan hallardən diqqəti yayındırmaq üçün deyil?" sualına verilən cavab isə yaqın ki, uzun illər nə həmin telekanalın, nə də arxalardırda dayananların, onlara havadarlıq edənlərin və onların havadarlıq etdiklərinin yaddaşlarından silinməyəcək. Hər dəfə xatırladıqca öz əsl simalarını görəceklər.

Bəli ki, Azərbaycan prezidenti "...Xeyr, korrupsiya var və biz buna qarşı mübarizə aparırıq. Biz geniş iqtisadi islahatlar programı təqdim etmişik. Son vaxtlarda bir çox insanlar, bir çox hökumət rəsmiləri və yüksək rütbəli rəsmilər korrupsiya ittihamı ilə həbs olunublar. Korrupsiya hər yerdə var və biz bununla mübarizə aparırıq. Ailə idarəçiliyinə gəlincə, mən bir daha sizin öz ölkənizə diqqət çəkmək istəyirəm, orada mühüm vəzifələri ata və oğul tutmuşdu. Buş ailəsi, Klinton ailəsi, ər və arvad, Kennedi ailəsi və bir çox başqa ölkələrdə. Beləliklə, bu, ABŞ-da baş verənlərdən fərqlənir", - deyərək elə bir zərbə vurmuş oldu ki, illərlə onun zərbəsindən çətin özlərinə gəlsinlər. Bəli, Azərbaycan prezidenti bir daha öz parlaq zəkası, intellekti ilə Azərbaycana qarşı oynanılan oyunu

və hamar olmadı, çox çətinliklər, mə-nəslər aşıldı, dəf edildi...

- Tamamilə, doğrudur. Bəli, mütləq şəkildə qeyd etmək lazımdır ki, ötən illər ərzində Qarabağın işğaldan azad olumasına gedən yol heç də asan olmadı. Bunun üçün illərlə gərgin əmək sərf edildi. Ulu Öndər cənab Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışından başlayaraq, onun siyasətinin layiqli və uğurlu davamçısı ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin iqtidarlığı dövründə də Qarabağ, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə son qoyulması, ədalətin zəfər çalması, Azərbaycanın suverenliyinin bərpa olunması üçün çox böyük və mühüm addımlar atıldı, tarixi işlər görüldü. Xüsusilə də, 2016-cı ilin 4 günlük Aprel döyüşləri Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli yolunda çox mühüm addımlardan oldu. 2016-cı ilin aprel ayının 1-dən 2-nə keçən gecə işğalçı Ermənistan tərəfindən yenidən cəbhə xəttində təxribat törədildi, onsuz da kövrək olan atəşkəs rejimi pozuldu və Azərbaycan Ordusu Ali Baş Komandanın əmri ilə hərəkətə keçdi, Azərbaycanın növbəti dəfə torpaqlarının işğalına imkan verilmədi. Cəmi 4 gün davam edən uğurlu əməliyyatlar, döyüşlər zamanı düşmən hər mənada - həm silah-sursat, texnika, həm də canlı qüvvə sarıdan böyük itkiyə uğradıldı, Tərtər-Ağdərə istiqamə-

tində, eləcə də Cəbrayıl-Xocavənd istiqamətində mühüm strateji məntəqələr ələ keçirildi, işğaldan azad olundu, xüsusilə, 1993-cü ilin avqustundan işğaldan olan Cəbrayıl rayonunun iri yaşayış məntəqələrindən biri - Cocuq Mərcanlı və onun yaxınlığında yerləşən Lələ təpə yüksəkliyi düşmən tapdağından qurtarıldı, həmin ərazilərdə 23 ildən sonra üçrəngli Azərbaycan bayrağı dalğalandırıldı. Düşməne və onun havadarlarına həmin döyüşlər zamanı hər mənada sarsıdıcı - istər hərbi, istər siyasi, istər diplomatik zərblər endirildi, məğlube-dilməz "erməni ordusu" mifi tamamilə məhv, alt-üst edildi. Azərbaycan dövləti, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan prezidenti bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirdi ki, heç zaman işğal faktı ilə barışmayıb və barışmayacaq, istənilən ən düşməni yerində oturtmağa hazır və qadirdir.

Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan Ordusunun bu əzmini görən ermənilər və Ermənistan rəhbərliyi yenidən əl-ayağa düşməyə, öz havadarlarını hərəkətə keçirməyə başladı, siyasi-diplomatik müdaxilə cəhdlərinə baş vuruldu. Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin və bu ölkənin Müdafiə naziri Sergey Şoyqu Azərbaycan prezidenti na telefon açdı, belə demək mümkünsə, Ermənistan Azərbaycanın haqlı qəzəbindən xilas edilmiş oldu. Bəli ki, 2014-cü ilin aprel 5-də Azərbaycan növbəti dəfə atəşkəs elan etməyə razı salındı. Moskva şəhərində hər iki ölkənin müdafiə nazirlərinin birinci müavinlərinin iştirakı və imzası ilə növbəti dəfə atəşkəsə imza atıldı.

Həmin günlərdə, eyni zamanda, qardaş və dost, hər zaman Azərbaycanın yanında olan Türkiyənin Prezidenti cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan Prezidentinə zəng etdi, bir daha ölkəsinin və özünün dəstəyini ifadə etmiş oldu. Bunun özü də bir tarixdir və heç zaman unudula bilməz!

Kiçik Mərcanlı və ya Cocuq Mərcanlı...

- Yeri gəlmişkən, istərdik ki, oxuculara, izləyicilərə Cocuq Mərcanlının tarixi barədə məlumat verəsiniz. Mümkündürmü?

- Tarixçi olmasam da, bu sualı cavablandırmamağa çalışacağam. Tarixi mənbələrə görə, Cocuq Mərcanlı XIX əsrdə Cavadağa Cavanşirə məxsus ərazidə salınmışdır. Etnotoponimdir. Mərcanlı tayfa adını özündə əks etdirir. Burada cocuq sözü yaşayış məntəqəsini Böyük Mərcanlı kəndindən fərqləndirməyə xidmət edir.

Xatırladım ki, 1993-cü ildə Ermənistan ordusu hücumə keçərək, Cəbrayıl rayonunun bütün ərazisini ələ keçirdi və digər bölgələr kimi, adıçəkilən kənd də tamamilə dağıdıldı. 4 ay sonra Azərbaycan ordusunun əks-hücumu nəticəsində Ermənistan ordusu kənddən çıxmağa məcbur olaraq, kəndin ətrafındakı yüksəkliklərdə mövqə tutdu. Atəşkəsdən sonrakı dövr ərzində kənd cəbhə zonasına çox yaxın yerləşdiyi üçün əhali ora qayıda bilmədi, burada cəmi bir nəfər - Oqtay Həziyev daimi yaşadı. Həminin, qeyd edildiyi kimi, 2016-cı ilin 4 günlük uğurlu Aprel döyüşləri zamanı həm Cocuq Mərcanlı kəndi, həm də onun yaxınlığında yerləşən Lələ təpə yüksəkliyi Azərbaycan Ordusu tərəfindən işğaldan azad edildi. Mühüm məqamlardan biri də odur ki, Azərbaycanın dörd günlük əməliyyat zamanı əldə etdiyi uğurlar Ermənistanla böyük gərginlik, qarşıdurma, böhran, kaos yaratdı, qanlı cinayətkar, Xocalı qatili Serj Sarkisyanın hakimiyyətə dayaqları ləxlamaya başladı. Aprel döyüşləri həm də Azərbaycan xalqının döyüş, Qələbə ruhunu artırdı...

"Aprel döyüşlərində qazanan Qələbədən sonra Cocuq Mərcanlı kəndində təhlükəsiz yaşayışın bərpa edilməsinə, məcburi köçkünlərin öz ata-baba yurdlarına qaytarılmasına əlverişli şərait yarandı..." (ardı var)

Müsaibəni apardı: Kamil HƏMZƏOĞLU

Koronavirus: nəticələr, sosial-iqtisadi inkişafda yeni meyillər

(*əvvəli ötən sayımızda*)

Özlərinin və verilişdə iştirak edənlərin bəzilərinin danışıq və davranış mədəniyyəti aşağıdır, danışıqlarına, ifadələrinə fikir vermirlər, neqativ çağırışlar, mesajlar, fikirlər ötürürlər. Özlərini hər şeyi bilən kimi göstərirlər. Millətə hörmət qoyulmalıdır, danışığını, yerini bilməyən bəzi ekran “qəhrəmanlarını” danışdırıb, ekranı onların ixtiyarına verməməlidirlər. Bəzi verilişlərdə nümunə olacaq mənəvi-psixoloji və etik normalara hörmət əvəzinə, hərc-mərclik, bir-birinin sözünü kəsmək, ifrat dərəcədə tərifləmək, tənqid və təhqir etməklə, əxlaqa sığmayan ifadələr işlətməklə müzakirələr keçirilir. Son vaxtlar müəyyən irəliləyişlər olsa da, “Ona qalsa”, “Səhər-səhər”, “Şən-bazar”, “Praym şou”, “Gəl dərdivi danış”, “ATV məqazini”, “Səni axtarıram”, “Elgizlə izlə”, “Şou nyus”, “Gərgin saat”, “Ad günü”, “Komediyaxana”, “Bizimləsən” və s. verilişlərdə (və teleserialar adı altında), məntiqi, mənəvi dəyərləri zədələyən tamaşalarda nəzarət yoxdur. Burada və sosial şəbəkələrdə istədikləri sözləri işlədirlər, özlərini ədalət, həttə istintaq, təhqiqat orqanlarının əməkdaşları kimi aparırlar. Orada iştirak edənlər və çox hallarda haqqı olmayanlar “məşhur”, “dahi”, “görməli”, “böyük şəxsiyyət”, “dəyərlı insan”, “star”, “supers-tar”, “toylar kralı”, “ulduz”, “xalqın sənətkarı” və s. kimi təqdim edilir. Bunlara artıq son qoymaq vaxtdır. Mənəvi həzz almaq üçün futbolçudan, gimnastdan, bokscudan, müğənnidən, modelyerdən və s. süni ulduzlar yaradılır. Təbii ki, haqqı olanlar da az deyil. Onlara yüksək əməkhaqqı, hədiyyələr, dəbdəbəli evlər, bağlar, maşınlar verilir. Ronaldo, Messi, Neymar, Levandovski, Kante, Salah, İbrahimoviç, Müller, Rakitiç, Şumaxer və bu kimilərinə çox yüksək əməkhaqqı verilir. Braziliyalı futbolçu Neymarın illik əməkhaqqısı 31,6 milyon dollardır. Bunlara heç bir sözümüz yoxdur. Ölkəmizdə də çox yüksək dəbdəbə ilə yaşayan, var dövləti ilə öyünən “ekran ulduzları” və s. var. Ancaq müəllimlər, həkimlər, bəzi polis əməkdaşları ölkə üzrə orta aylıq 712 manat əməkhaqqından az, 300-500 manat əməkhaqqı alırlar. İnsanların sağlamlığının keşiyində dayanan, şəərəfli peşə sahiblərinə və elmə qarşı laqeyd münasibət koronavirus dövründə vaksin hazırlamağı xeyli ləngitdi. Bunlar bir daha düşünməyə əsas verir ki, təhsil, elm,

səhiyyə sahəsində rəqəmsal texnologiyaların formalaşması və tətbiqinə xüsusi diqqət verilməli, bu sahələrə tələb olunan qədər vəsait ayrılmalıdır. Televerilişlər əhalinin sosial-psixoloji vəziyyətinə təsir edən çox vacib vasitələrdən biridir. Məlumdur ki, televerilişlər sponsorların hesabına hazırlanır, yaşayır. Ancaq reklamların tez-tez verilməsi insanların psixologiyasına çox pis təsir edir. Hesab edirik ki, reklamların müəyyən edilmiş vaxtı olmalıdır.

Covid-19 pandemiyası ilə əlaqədar karantin dövründə televiziyalarda səviyyəsi, şou xarakterli verilişlər, şəxsi toyların nümayişi dayandırıldı. Maraqlı, mənəviyyatı saflaşdıran sosial cəhətlər, düşünülmiş verilişlərlə əvəz edildi. Bu, çox yaxşı haldır. Ancaq istəyim budur ki, zəngin təbiətimizi, mədəniyyət abidələrimizi, musiqilərimizi, yeməklərimizi, ölkəni tanıdan, yaradıcı insanlarımızı tərənnüm edən verilişlər hazırlansın və göstərsin. Xarici dövlətlərin maddi mədəniyyəti, adət-ənənələri, görkəmli şəxsiyyətləri barədə verilişlər də maraqla qarşılanırlar. Bundan başqa, özünü təcrid vaxtı onlayn təşkil olunan I-XI siniflər üçün, həttə universitetlərin tədris proqramlarına uyğun hazırlanan dərslərin elektron tədrisinə, virtual təhsilə, xüsusi maarifləndirmə işlərinə xüsusi verilişlər həsr edilməsi çox böyük kömək ola bilər.

Koronavirus dövrü başa çatdıqdan sonra bəzi həyatı əhəmiyyətli məsələləri yeni dönmədə tənzimlənməlidir. Ad günləri, sünnət, məktəbə getmə, məktəbi qurtarma, universitetə qəbul və bitirmə, əsgərlik, nişan, xınayaxdı, toy mərasimləri və digər şadlıq mərasimləri təntənəli, toplam şəkildə - 50-300-500 nəfərin iştirakı ilə keçirilir. Buraya çoxlu sayda qohum-əqraba, dost-tanış, iş yoldaşları və digərləri dəvət olunur, ifrat

toplantılar keçirilir, sıx toplaşirlar. İşə obyektləri, saraylar, şadlıq məclislərinin sayı artır. Televiziyalarda öz toylarını reklam edənlər 1-2 saat başqalarına daxil olmayan prosesləri göstərməklə nə məqsəd güdür? Qlobal ərzaq təhlükəsizliyi şəraitində ifratçılığa yol verilir. Yaxud, yaxınlıq insanların iştirakı ilə yas mərasimləri, anım günləri keçirmələri, qucaqlaşma, öpüşmə və s. infeksiya mənbəyidir, məhsul və vəsaitin israf edilməsidir. Belə tədbirlərin koronavirus infeksiyası ilə əlaqədar karantin rejimi müddətində dayandırılması çox müsbət qarşılanmalıdır. Hesab edirik ki, bu tədbirlərin təkə xüsusi karantin rejimi vaxtı məhdudlaşdırılması ilə kifayətlənmək olmaz, bu, rahat həyat dövründə də davam etdirilməlidir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məlumatlarına görə, hazırda dünyanın 30-dan çox ölkəsi aclıq təhlükəsi ilə qarşılaşıb. Bu təhlükə arta bilər. Ona görə də istehsal ehtiyatlarından və ərzaqdan düzgün istifadə edilməlidir. Hesablamalarımıza görə, bir ildə şənlilik və yas mərasimlərində ölkəmizdə təxminən 30-35 min ton ət, adambaşına 30 kq çörək işlədilir və bunun 15-20%-i itkilərə gedir. İsrafçılığın qarşısını almaq və təmasları azaltmaq üçün toy və yas mərasimlərində iştirakçıların say həddi 30-40, maksimum 50 nəfər müəyyən edilməli, menyuların tərkibi isə xeyli azaldılmalıdır. Buna isə yerli və mərkəzi orqanlar tərəfindən ciddi nəzarət olunmalıdır.

Hesab edirik ki, koronavirusla mübarizə sosial-iqtisadi həyata təsir göstərir ki, iqtisadi həyatda, cəmiyyətdə yeni çağırışlar, yeni formatda fəaliyyət, yaşayış prinsipləri olmalıdır. Ölkəmizin neftdən asılılığına son qoymaq üçün elm və texnologiyanın inkişafı proqramı qəbul edilməli, regional inkişaf proqramları kimi, hər rübdə onun ic-

rası yoxlanılmalıdır. Hər bir vətəndaş, müəssisə və təşkilatların rəhbərləri fəaliyyətlərinə yenidən baxmalı, insanların sağlamlığını qorumaq və onların rifahını yaxşılaşdırmağın dövlət siyasətinin strateji hədəfi olduğunu əsas götürməlidirlər.

Məktəblərdə, uşaq bağçalarında, universitetlərdə uşaqların, şagirdlərin, tələbələrin, eləcə də hər kəsin məsafə saxlamaqla oturməsi, ünsiyyəti və s. barədə qaydalar, normalar hazırlanmalıdır.

Xeyir və şər mərasimlərinin keçirilməsi xərcləri və s. normalar tətbiq edilərək tənzimlənməlidir. Bəy-gəlin maşınları və onları müşayiət edənlərə ciddi intizam tədbirləri müəyyən edilməlidir. Evlərdə yemək hazırlamağa və insanların evdə yemək yeməyə meyli xeyli artacaqdır. Bununla əlaqədar istehlakçılara keyfiyyətli yarımfabrikatlar və çeşidli hazır yemək təklifi artırılmalıdır.

Koronavirus rejimi vaxtı içki məclisləri, demək olar ki, keçirilmədi. Bu vəziyyəti nəzarətdə saxlamaq lazımdır. Cinayət hadisələri və yol-nəqliyyat qəzalarının sayı xeyli azalıb. Cinayət məsuliyyətinə görə cəzalar, cərimələr, nəzarət və məsuliyyət gücləndirilməlidir.

Ölkə iqtisadiyyatının və sosial şəbəkələrin dəstəklənməsi, sosial-iqtisadi tədbirlər paketinin qəbul edilərək həyata keçirilməsi üçün koronavirusun mənfi təsirlərinin məhdudlaşdırılması məqsədilə dövlət tərəfindən 3,5 milyard manat vəsait ayrıldı. Vəsaitin düzgün xərclənməsi üçün və elmi monitorinqlər aparılmaqla bərabər, təhsil, səhiyyə və elmin maliyyələşdirilməsi, onun yüksək ixtisaslı kadrlarla təminatı dövlətin sosial-iqtisadi siyasətinin prioritet istiqaməti kimi daim diqqət mərkəzində olmalıdır. Sərnişin avtobuslarında, metroda, qatarlarda, təyyarələrdə, gəmilərdə və digər ictimai yerlərdə insanların sosial məsafə saxlamaqla yol getmələri, oturmaları üçün normalar müəyyən edilməlidir. Marketlərdə, yeməkxanalarda sanitariya qaydalar ciddiləşdirilməli, işçilər həkim nəzarətindən keçirilməli, məsafə saxlanmasına, siqaret çəkilməsinə qadağalar gücləndirilməlidir, ciddi nəzarət olunmalıdır.

İnternetin bütün kəndlərdə, qəsəbələrdə fəaliyyət göstərməsi təmin edilməli, keyfiyyəti və sürəti artırılmalı, yeni dövrün tələblərinə uyğun hər kəsin internetə çıxış imkanları olmalıdır.

Koronavirus pandemiyası insanların psixoloji yardıma tələbatını xeyli

artırdı. Psixoloji sarsıntılar insanların şüuraltında uzun müddət qala bilər. Odur ki, psixoloji yardıma şərait yaradılması üçün mərkəzlər formalaşdırılmalıdır. Hesab edirik ki, bu məsələlərdə dövlət dəstəyi təmin olunmalıdır.

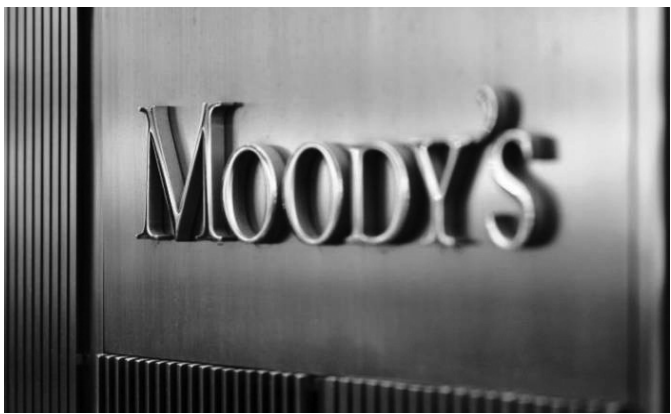
Vətəndaşların cəmiyyətin bu və ya digər hadisə və proseslər barədə məlumatlandırılmasının əhəmiyyəti artmışdır. Onlara rəsmi mənbələrdən düzgün informasiya çatdırılması, mətbuat və televiziyalardan hər hansı formada verilən informasiyalar üçün məsuliyyət artırılmalıdır. Restoranlar, kafelər, çayxanalar, ictimai iaşə müəssisələri, dükanların və s. iş rejiminə baxılmalı, insanların rahatlığını pozan hallar aradan qaldırılmalı, bəzi yaşayış yerlərinin yaxınlığında fəaliyyət göstərən obyektlərin fəaliyyəti dayandırılmalıdır.

Koronavirusa qarşı mübarizə başa çatdıqdan sonra turizmin inkişafına yeni prizmadan baxılmalıdır. Virus təhlükələrinin xaricdən daxil olmasının qarşısı alınmalı və nəzarət gücləndirilməli, ölkənin daxilində turizmin inkişafına şərait yaradılmalıdır. Bu turizm qiymət və keyfiyyətli xidmətlər baxımından insanlarımızın tələblərinə uyğunlaşdırılmalıdır.

Ətraf mühitə atılan tullantı və qarışıqların azaldılması, havanın, suyun, torpağın çirkləndirilməsinin qarşısını almaq üçün müəssisə, təşkilat və hər bir vətəndaşın məsuliyyətinin artırılması məqsədilə ciddi tədbirlər görülməlidir. Havanı, suyu, torpağı çirkləndirən müəssisələrin işinə baxılmalı, nəqliyyatın sıxlığı azaldılmalı, xarici ölkələrdə olduğu kimi, velosipedlərdən istifadəyə, insanların piyada hərəkətinə uyğun təbliğat artırılmalı, şərait və maraqlar yaradılmalıdır. Koronavirus pandemiyasına qarşı mübarizə başa çatdıqdan sonra onun təkrarən yayılma təhlükəsi ola bilər. Ona görə də insanların xarici ölkələrə gedişi və ölkəmizə gəlişi ciddi həkim nəzarətində saxlanılmalıdır. Virus daşıyıcılarına qarşı vaxtında tədbir görülməsi üçün uşaq bağçalarında, məktəblərdə, universitetlərdə, metroda, sərnişin nəqliyyatında, orta və irihəcmli ticarət obyektlərində, idarə və təşkilatların girişində testlə həkim nəzarəti aparılmalıdır.

İBRAHİMOV İSLAM HACI oğlu,
İqtisad elmləri doktoru, professor,
Əməkdar kənd təsərrüfatı işçisi,
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin
üzvü

“Moody’s” Azərbaycanda ÜDM-i artıracaq amilləri açıqlayıb

Pandemiya ilə əlaqəli məhdudiyyətlərin tədricən götürülməsi və dünya bazarında neft qiymətlərinin bərpası yaxın 12-18 ayda Azərbaycanın ümumi daxili məhsulunun (ÜDM) artmasına, eləcə də bankların və borcalanların iş şəraitinin yaxşılaşmasına kömək edəcək. Bu barədə “Moody’s Investors Service” (Moody’s)

beynəlxalq reyting agentliyinin hesabatında deyilir.

Qeyd edək ki, reyting agentliyi ölkədə iş şəraitinin yaxşılaşmasını nəzərə alaraq, Azərbaycanın bank sektorunun makroprofil göstəricisini “Çox Zəif +” səviyyəsindən “Zəif” səviyyəsinə yüksəldib.

Bununla yanaşı, milli və xarici valyutada uzunmüddətli depozit reytingləri ABB üçün “B1”, “Kapital Bank” üçün “Ba3”, “Xalq Bank” üçün “B2”, “Bank Respublika” və “Bank of Baku” üçün “B3” səviyyəsində təsdiqlənib.

“Moody’s” 2021-ci ildə koronavirusla əlaqəli məhdudiyyətlərin yumşaldılması və neft və qaz hasilatının artması sayəsində real ÜDM-in 3,5% artacağını gözləyir. Hesablamalara görə, yaxın 2-3 ildə iqtisadi artım orta hesabla 3% təşkil edəcək.

“Azərenerji” bu il 6,2 milyard kilovat/saat elektrik enerjisi istehsal edib

Birinci rübdə “Azərenerji” ASC üzrə elektrik enerjisinin istehsalı 6 milyard 257,2 milyon kilovat/saat (İES-lərdə 6 milyard 41,3 milyon kilovat/saat, SES-lərdə 215,9 milyon kilovat/saat) olub.

Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, yanvar-mart aylarında Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Energetika Xidməti üzrə elektrik enerjisinin istehsalı 81,64 milyon kilovat/saat (İES-lərdə 56,08 milyon kilovat/saat, SES-lərdə 17,13 milyon kilovat/saat, günəş stansiyalarında 8,43 milyon kilovat/saat), ölkədəki Müstəqil Elektrik Stansiyaları üzrə 569,8 milyon kilovat/saat təşkil edib.

“Azərişiq” ASC-nin külək elektrik stansiyalarında isə 16,24 milyon kilovat/saat elektrik enerjisi istehsal olunub.

15-21 aprel 2021-ci il

İxrac edilən elektrik enerjisinin həcmi açıqlanıb

Üç ayda ölkə üzrə elektrik enerjisinin ixracı 509 milyon kilovat/saat təşkil edib. Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən ixrac 25,9 milyon kilovat/saat artıb. İrana 8,3 milyon kilovat/saat, Türkiyəyə 12,7 milyon kilovat/saat, Rusiyaya 23,1 milyon kilovat/saat, Gürcüstana isə 464,9 milyon kilovat/saat elektrik enerjisi ixrac olunub. Yanvar-mart ayları ərzində elektrik enerjisinin idxalı 32,1 milyon kilovat/saat olub. İrandan 8,2 milyon kilovat/saat, Rusiyadan 15,3 milyon kilovat/saat, Gürcüstandan isə 8,6 milyon kilovat/saat elektrik enerjisi idxal edilib.

7 sığorta şirkətinin aktivləri 50 milyon manatdan çoxdur

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən sığorta şirkətlərindən 6-sının bu ilin yanvar ayının 1-nə aktivləri 50 milyon manatdan çoxdur. Banker.az xəbər verir ki, bunlar "PAŞA Həyat Sığorta" (396.256 milyon manat), "PAŞA Sığorta" (223.558 milyon manat), "Xalq Sığorta" (75.466 milyon manat), "Atəşgah Həyat Sığorta" (69.703 milyon manat), "Azıqorta" (64.246 milyon manat), "Azərsığorta" (54.525 milyon manat) və "Meqa Sığorta" (50.247 milyon manat) ASC-lərdir. Qalan sığorta şirkətlərindən 10-nun aktivləri 10-50 milyon manat arasında, 2 şirkətin aktivləri isə 10 milyon manatdan azdır.

Azərbaycan şirkətləri "PRODEKSP0-2021" sərgisində "Made in Azerbaijan" brendi ilə təqdim edilir

Moskvada, "Ekspozentr" sərgi kompleksinin ərazisində "PRODEKSP0-2021" 28-ci beynəlxalq qida məhsulları, içkilər və onların istehsalı üçün istifadə edilən xammal sərgisinin rəsmi açılış mərasimi olub. Sərgi Rusiya Federasiyasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi-

nin dəstəyi ilə "Ekspozentr" Səhmdar Cəmiyyəti tərəfindən təşkil olunub. Tədbirə RF-nin Ticarət-Sənaye palatası hamilik edir. Azərbaycan şirkətləri tematik salonlarda "Made in Azerbaijan" brendi altında geniş çeşiddə şərəblər, tünd alkoqollu iç-

kilər, kompotlar, mürəbbələr, şorabalar, çay, qoz-fındıq və başqa baqqaliyyə məhsulları təqdim ediblər. Sərgiyə gələnlər nardan hazırlanan Azərbaycan məhsullarına – nar şirəsi, narşərab və nardan hazırlanan çaxıra xüsusi maraq göstəriblər. Sərginin açılışında Azərbaycanın Rusiyadakı ticarət nümayəndəsi Ruslan Əliyev, Ticarət Nümayəndəliyinin baş müşaviri Namiq Xəlilov və Azərbaycanın RF-dəki səfirliyinin iqtisadi məsələlər üzrə müşaviri Orxan Hacıyev iştirak ediblər. Aprelin 16-dək davam edəcək sərgidə 44 ölkədən 1554 şirkət təmsil olunur.

Bu il Gəncədə 1,3 min ədədə yaxın Belarus traktorunun yığılması planlaşdırılır

2021-ci ildə Gəncə Avtomobil Zavodunda 1,3 min ədədə yaxın Belarus traktorunun yığılması planlaşdırılır. Bu barədə jurnalistlərə Belarusun Azərbaycanadakı səfiri Andrey Ravkov bildirib. "BELTA" agentliyinin məlumatına görə, səfir Gəncə şəhərində Belarus texnikasının yığılmasını ixrac potensialının əsaslarından biri adlandırır. 2007-ci ildən Gəncə Avtomobil Zavodunda 11,5 mindən çox Belarus traktoru, həmçinin 3,5 minə yaxın MAZ, "AM-KODOR", "Belkommunaş" və "Qomselmaş" texnikası yığılıb. Diplomət vurğulayıb ki, hər iki ölkə sənaye kooperasiyasının inkişafında maraqlıdır. "Bu il artıq 275 ədəd MTZ traktor komplekti alınıb, onların yığılması prosesi gedir. Mart ayında 450 traktor komplektinin tədarükü haqqında

müqavilə bağlanıb. İndi 550 traktor komplektinin tədarükü haqqında müqavilənin imzalanması planlaşdırılır. Bu, ildə 1 275 traktor komplekti deməkdir. Prinsipcə, bu, pis məbləğ deyil", - deyər Ravkov qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, tərəflər, həmçinin digər Belarus texnikasının istehsal həcmələrinin bərpası ilə də məşğul olmaq niyyətindədir. Birgə yığılmış texnika ilə Türkiyə bazarına çıxmaq ideyası üzərində iş aparılır.

Martda 2,3 milyard kilovat/saat elektrik enerjisi istehsal olunub

Mart ayında respublika üzrə elektrik enerjisinin istehsalı ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 65,8 milyon kilovat/saat artaraq 2 milyard 364,3 milyon kilovat/saat olub. Energetika Nazirliyindən bildirilib ki, ay ərzində elektrik enerjisinin ixracı 175,1 milyon kilovat/saat, idxalı isə 11 milyon kilovat/saat təşkil edib.

Pandemiyadan zərər çəkən sahibkarlara növbəti maliyyə dəstəyi göstərilib

Pandemiyadan zərər çəkən sahələrdə çalışan muzdlu işçilərin əməkhaqqının müəyyən hissəsinin ödənilməsi ilə bağlı 4-cü mərhələ çərçivəsində 185 856 muzdlu işçini əhatə edən 20 442 vergi ödəyicisinə 41 753,0 min manat həcmində maliyyə dəstəyi göstərilib. İqtisadiyyat Nazirliyindən verilən məlumata görə, fərdi (mikro) sahibkarlara maliyyə dəstəyinin 4-cü mərhələsi çərçivəsində 84 632 fərdi (mikro) sahibkara 30 198,4 min manat maliyyə dəstəyi göstərilib. Müvafiq vəsaitlər Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi tərəfindən vergi ödəyicilərinin bank hesablarına köçürülüb.

SOCAR-ın Türkiyəyə investisiyaları 13 milyard dolları ötüb

Aprelin 13-də SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayev Türkiyənin Azərbaycanda diplomatik fəaliyyəti başa çatdırmaq və səlahiyyətli səfiri Erkan Özoral ilə görüş keçirib. Görüşdə Türkiyə və Azərbaycan arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsi və bu prosesdə SOCAR-ın rolu haqqında ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb. Banker.az SOCAR-ın verdiyi məlumata əsasən, xəbər verir ki, SOCAR-ın aktivlərinin əhəmiyyətli bir hissəsinin Türkiyədə olduğunu qeyd edən R.Abdullayev şirkətin son illərdə qardaş ölkədə ümumi dəyəri 13 milyard dollardan artıq qiymətləndirilən investisiya layihələri realaşdırdığını vurğulayıb.

O, həmçinin Türkiyə Cümhuriyyətinin həyata keçirdiyi strateji layihələrin də SOCAR tərəfindən daim dəstəkləndiyini, zəruri məqamlarda qardaş ölkəyə ehtiyac duyulan mütəxəssis təminatı göstərildiyini bildirib.

Pensiyaların orta aylıq məbləği 332 manata çatıb

Sosial təminat sisteminin mühüm komponenti olan pensiyaların məbləğində artımı 2021-ci ilin ilk rübündə də davam edib. Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin yaydığı məlumata görə, yanvar-mart aylarında pensiyaların orta aylıq məbləği ilin əvvəlinə nisbətən 11,8% artaraq 1 aprel tarixinə 332 manata çatıb. O cümlədən yaşa görə pensiyaların orta aylıq məbləği 362,3 manata çatıb ki, bu da ilin əvvəli ilə müqayisədə 10,7% çoxdur.

Belarus 2021-ci ildə Azərbaycandan neft alışı 25% artırmaq niyyətindədir

Belarus 2021-ci ildə Azərbaycandan 1 milyon ton neft almağı planlaşdırır ki, bu da 2020-ci illə müqayisədə 25% çoxdur. "Bu il üçün bir milyon (Azərbaycandan neftin alınması - İF) planlaşdırılıb. Bu tədarüklər bərabər şəkildə gedir. Bu günə qədər 270 min ton tədarük edilib. 90 min tonluq tanker hazırda boşaltma məntəqəsinə hərəkət edir", - deyər Belarusun Azərbaycandakı səfiri Andrey Ravkov bildirib. "BELTA" agentliyinin məlumatına görə, səfir qeyd edib ki, 2020-ci ildə Azərbaycan Belarusa 800 min tona yaxın neft tədarük edib. "Ölkələr arasında bu sahədə əməkdaşlıq yalnız inkişaf edəcək", - deyər o vurğulayıb.

İpoteka kreditlərinin sayı 33 mini ötüb

İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun (İKZF) xətti ilə verilən ipoteka kreditlərinin sayı və məbləği açıqlanıb. İKZF-dən bildirilib ki, İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun

xətti ilə indiyədək 33 min 11 ipoteka krediti verilib. Fondun vəsaitləri hesabına verilmiş ipoteka kreditləri üzrə məbləğ 1 milyard 748 milyon 12,5 min manatdan çoxdur.

6 — 80 — İQTİSADİYYAT

15-21 aprel 2021-ci il

Ömrünü Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına və tərəqqisinə həsr edən alim

XX əsrin ikinci yarısından başlayaraq Azərbaycanda iqtisad elminin müxtəlif məktəbləri yaranmışdır. Bu məktəblərin nümayəndələrindən AMEA-nın müxbir üzvü, professor B.Axundov, professor Ə.Fərəcov və professor H.Dadaşov xüsusi yer tutmuşlar. 1958-ci ildə AMEA-nın tərkibində yaranmış İqtisadiyyat İnstitutunda işləmiş dosent H.Hüseynov, akademik Ə.Mahmudov, AMEA-nın müxbir üzvləri A.Ələsgərov, Ş.Muradov, akademiklər A.Nadirov və Z.Səmədzadənin Azərbaycanda iqtisad elminin inkişafında böyük rolları olmuşdur. Keçən əsrin 60-cı illərindən başlayaraq Azərbaycanda iqtisadiyyatın riyazi üsulları elmi istiqaməti inkişaf etməyə başlamışdır. Azərbaycanda iqtisadi-riyazi üsulların və elektron hesablama maşınlarının milli iqtisadiyyatın idarə edilməsi sahəsində prof. C.Babayev, prof. Ş.Səmədzadə, prof. B.Musayev, prof. M.Mustafazadə, dosent Y.Mahmudov kimi görkəmli alimlərin böyük xidmətləri olmuşdur. Həmin dövrdə bu sahədə çalışan alimlərdən biri də AMEA-nın müxbir üzvü, professor Qorxmaz İmanovdur.

O, əsrin yarından çoxunu, ömrünün çox illərini istər Sovetlər dövründə, istərsə də müstəqillik dönmində məhz Azərbaycan xalqının və dövlətinin inkişafına, iqtisadi tərəqqisinə, iqtisad elminin sərhədlərinin genişlənməsinə, yüksəkixtisaslı elmi kadrların hazırlanmasına həsr etmişdir.

Görkəmli alim almaqla yanaşı, o, böyük təcrübəyə malik şəxsiyyət, respublikada iqtisadi-riyazi üsullar sahəsində çalışan ilk alimlərdən biri, çoxsahəli elmi fəaliyyətində 200-ə yaxın elmi məqalənin müəlifidir, o cümlədən Azərbaycanda çalışan yüksəkixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasında yorulmaz fəaliyyət göstərərək, 28 elmlər namizədi və doktoru yetişdirmişdir.

Azərbaycanın müstəqilliyini, dövlət və dövlətçiliyini hər şeydən uca tutan elm fədaisi, Azərbaycanda iqtisadi-riyazi üsullar elminin yaradıcılarından biri, tələbkar elm təşkilatçısı, zəngin məənviyyətlı, geniş dünyagörüşü ilə ad-san qazanan şəxsiyyətlərdəndir. **İmanov Qorxmaz Cahangir oğlu 1941-ci il aprelin 17-də Bakı şəhərində qulluqçu ailəsində anadan olmuşdur. 1958-ci ildə Bakı şəhər 199 sayılı orta məktəbi bitirmişdir.**

Orta məktəb illəri İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı illərə təsadüf edir. Bu illər ölkədə iqtisadi vəziyyətin pis olmasına baxmayaraq, məktəblərdə şagirdlərin bilik alma cəhdləri yüksək olmuş, məktəblərdə dərs deyən müəllimlərin əksəriyyəti müharibə iştirakçıları və ciddi təlim-tərbiyə tələb edən müəllimlər idi. Ona görə də şagirdlərə verilən bilikləryüksək səviyyədə idi. Orta məktəbdə oxuyarkən Q.İmanov akrobatika və boks idman növləri ilə məşğul olmuş, hətta 1958-1959-cu illərdə Bakı çempionu və ümumittifaq dinamo cəmiyyətlərinin birinciliyində öz yaşıdları arasında II yeri tutmuşdur. 1959-1964-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki Bakı Dövlət Universiteti) iqtisadiyyat fakültəsində tələbə olmuşdur. Bu dövrdə fakültənin ictimai həyatında iştirak etmiş, fakültə komсомol komitəsinin büro üzvü və Bakı şəhər komсомol komitəsinin ştatdankənar təlimatçısı olmuşdur. Son kursda “Pərakəndə ticarət təşkilatlarında təsərrüfat hesabı və rentabelliğin yüksəldilməsi” yolları mövzusunda yazdığı diplom işi yüksək qiymətləndirilmiş və fakültə elmi şurasının qərarı ilə aspiranturada təhsilini davam etdirmək məsləhət görülmüşdür.

Q.İmanovun elmi fəaliyyətini bir neçə dövrə bölmək olar. 1965-1967-ci illərdə Q.İmanov SSRİ Elmlər Akademiyasının İqtisadi-Riyaziyyat İnstitutunun aspiranturasında təhsil almış və bu dövrdə dissertasiya mövzusu ilə əlaqədar olaraq nəqliyyat prosesində stoxastik (təsadüfi) prosesləri nəzərə almaqla yük daşımalarnın və marşrutlarının optimal müəyyən edilməsi modellərinin yaradılması ilə məşğul olmuşdur. 1968-ci ildə “İqtisadi-riyazi modellərin və elektron hesablama maşınlarının ticarət yüklərinin daşınmasında tətbiqi” mövzusunda iqtisad elmləri alimlik dərəcəsi almaq üçün SSRİ EA-nın Mərkəzi İqtisadi-Riyaziyyat İnstitutunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

1968-1971-ci illər ərzində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Kibernetika İnstitutunda və D.Bünyadzadə adına Azərbaycan Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda elmi işçi və müəllim vəzifələrində çalışmışdır. Bu dövr ərzində Q.İmanov iqtisadi komplekslərin (sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat) optimal fəaliyyətini təmin edən riyazi modellərin tədqiqi ilə məşğul olmuşdur.

1972-1974-cü illərdə SSRİ Elmlər Akademiyasının Mərkəzi İqtisadi-Riyaziyyat İnstitutunda elmlər doktoru elmi dərəcəsini almaq üçün doktoranturayı keçmişdir. Bu dövrdə müttəfiq respublikaların xalq təsərrüfatının planlaşdırılması modelləriüzərində işləmiş və M.Lomonosov adına Moskva Döv-

lət Universitetinin nəşrlərində bir neçə məqalə çap etdirmişdir. Dissertasiya işinin mövzusu xidməti istifadə qrafı daşdığı üçün əksər elmi işlərinin nəşr olunması mümkün olmamışdır.

1975-ci ildə “Müttəfiq respublikaların, xalq təsərrüfatının optimal planlaşdırılmasının inteqrallaşdırılmış modellərinin yaradılması problemləri” mövzusunda (Azərbaycan misalında) iqtisad elmləri doktoru elmi adı almaq üçün SSRİ Elmlər Akademiyasının Mərkəzi İqtisadi-Riyaziyyat İnstitutunda dissertasiya müdafiə etmişdir.

1975-1987-ci illərdə AMEA-nın Kibernetika İnstitutunda “Makroiqtisadi sistemlərin optimallaşdırılması” laboratoriyasına rəhbərlik etmişdir. Bu dövrdə aparılan elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri 3 monoqrafiyada: “Müttəfiq respublikaların xalq təsərrüfatının planlaşdırma modelləri”, Bakı, 1977, Elm nəşriyyatı, 92 səh.; “İqtisadi proqnozlaşdırma modelləri”, Bakı, 1983, Elm nəşriyyatı, 158 səh.; “İqtisadi sistemlərin modelləri”, Bakı, 1983, Elm nəşriyyatı, 153 səh. rus dilində nəşr olunmuşdur. Tədqiqat dövrü ərzində sosial-iqtisadi sistemin mühüm altsistemlərini (istehsal sferası, əmək resursları, maliyyə resursları, ekologiya, maddi balanslar) nəzərə almaqla struktur-funksional riyazi modellər sistemi yaradılmışdır. Bu tədqiqatlar 1982-ci və 1984-cü illərdə SSRİ Elmlər Akademiyasının ümumi iclasında mühüm nəticələr kimi qeyd edilmişdir. 1984-cü ildə Q.İmanov “İqtisadi-riyazi üsulların və elektron hesablama maşınlarının xalq təsərrüfatının idarə olunmasında tətbiqi”nə görə bir qrup alimlərlə (f.r.e.d., prof. C.Babayev, i.e.d., prof. Ş.Səmədzadə, i.e.d., prof. B.Musayev, i.e.d., prof. M.Mustafazadə və t.e.n., dosent Y.Mahmudov) birlikdə elm üzrə Azərbaycan Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür.

1987-1993-cü illərdə Q.İmanov Azərbaycan Dövlət Plan komitəsinin Elmi-Tədqiqat İqtisadiyyat İnstitutunun direktoru vəzifəsində çalışmışdır. Onun rəhbərliyi altında bu dövrdə Azərbaycan Respublikasının perspektivdə elmi-texniki tərəqqi və məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilməsi sxemi yaradılmışdır. 1987-ci ildə SSRİ EA-nın İqtisadi Proqnozlaşdırma İnstitutunda keçirilən Ümumittifaq konfranslarda “Elmi-texniki tərəqqinin müttəfiq respublikaların sənayesinə təsirinin qiymətləndirilməsi” və “Proqnozlaşdırmanın ekonometrik modeli” mövzusunda çıxışlar etmişdir.

1988-ci ildə Polşada keçirilən Beynəlxalq Konfransda “Böyük şəhərlərin su ilə təmin olunmasının təhlilinə sistemli yanaşma” mövzusunda məruzə etmişdir.

1989-1992-ci illərdə “Milli İqtisadiyyatın sosial istiqamətləri” mövzusunda bir neçə məqalə çap etdirmişdir.

1992-ci ildə Avstriya Milli Bankının dəvəti ilə Vyana-da “SSRİ-nin dağılmasından əvvəl və sonra Azərbaycanın sosial və iqtisadi vəziyyəti” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir. Həmin məruzə 1992-ci ildə ABŞ Vaşinqton Beynəlxalq İqtisadiyyat İnstitutu tərəfindən kitabın fəslı kimi çap olunmuşdur.

1994-1999-cu illərdə Rusiya Elmlər Akademiyasının Bazar Problemləri İnstitutunda müqavilə ilə baş elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır. İşlədiyi dövrdə Azərbaycan bazar iqtisadiyyatına keçidin problemlərinin tədqiqi ilə məşğul olmuşdur.

1996-cı ildə İtaliyanın İtalTel şirkətinin dəvəti ilə “Xarici İnvestisiyalar və Azərbaycan iqtisadiyyatının perspektiv inkişafı” mövzusunda məruzə etmişdir. 2001-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Elm və Texnika komitəsinin sədri, akad. Azad Mırzə-

canzadənin sifarişi ilə “Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafının modelləri” mövzusunda monoqrafiya yazmışdır (Bakı, Elm, 2001, 248 səh.).

1999-2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyində baş müşavir vəzifəsində çalışmışdır.

2001-ci ildə yenidən AMEA-nın Kibernetika İnstitutuna qayıtmış və “Fəzi İqtisadiyyat” laboratoriyasını yaratmışdır. Bu laboratoriyanın yaradılmasında əsas məqsəd L.Zadənin “Qeyri-səlis çoxluqlar və məntiq” nəzəriyyəsinin üsullarından istifadə etməklə iqtisadi qeyri-müəyyənlik problemlərini tədqiq etmək olmuşdur.

2001-ci ildən başlayaraq indiyə qədər Q.İmanov müxtəlif Beynəlxalq Konfransların Proqram Komitəsinin üzvü və əsas məruzəçisi kimi çıxış etmişdir. 2003-cü ildə “Müasir iqtisadiyyat, Neyron şəbəkələri, Fəzi məntiq” kitabını nəşr etdirmişdir. Kitabda müasir iqtisadiyyatın təhlili, proqnozlaşdırılması və idarə edilməsinin müasir kompüter texnologiyaları – neyron şəbəkələri, fəzi məntiq, genetik alqoritmlər və s. vasitələrlə həyata keçirilməsinin istiqamətləri tədqiq edilmişdir.

2006-cı ildə İspaniyada keçirilən Beynəlxalq Konfransda Fəzi İqtisadiyyata həsr olunmuş məqaləsini “Fəzi çoxluqlar və Məntiq” nəzəriyyəsinin banisi, prof. L.Zadə ilə müzakirə etmiş və onun məsləhəti ilə İspaniya Kral İqtisadiyyat və Maliyyə Akademiyasının prezidenti, fəzi iqtisadiyyat elminin ilk yaradıcısı, prof. X.Xil Aluxa ilə birgə çalışmalar həyata keçirmişdir.

2011-ci ildə “Elm” nəşriyyatı Q.İmanovun “İqtisadi qeyri-müəyyənlik problemləri və qeyri-səlis modellər” adlı monoqrafiyasını çap etmişdir. Monoqrafiyanın məqsədi qeyri-müəyyənlik şəraitində iqtisadi qərarların qəbul edilməsində informasiya təminatını həyata keçirən metod, model və alqoritmlərin işlənilib hazırlanmasıdır. Monoqrafiyada sosial-iqtisadi sistemlərdə qeyri-müəyyənlik problemləri tədqiq edilir, qeyri-müəyyənliyi əmələ gətirən mənbələr, onların tipləri və faktorları təsvir edilir və bu sahədə çalışan məşhur alimlərin tədqiqatları təhlil edilir. Qeyri-müəyyənliyin aradan qaldırılması mexanizmi kimi fəzi üsulların və fəzi modellərin tətbiqi təklif edilir, sosial-iqtisadi sistemlərin müxtəlif səviyyələrinin modelləri araşdırılır. Bu modellər fəzi riyaziyyat, fəzi məntiq, fəzi ehtimal və mümkünlük nəzəriyyəsinə əsaslanır. 2012-ci ildə Q.İmanov İspaniya Kral İqtisadiyyat və Maliyyə Akademiyasının Xarici üzvü seçilmişdir. Bu akademiya üzvlük dövründə İspaniyada üç monoqrafiyası: Nobel mükafatı laureatı E.Kindlən-din redaktorluğu ilə “İqtisadi inkişafın yeni bazarları: Azərbaycan”, RACEF, 2011, 338 səhifə (ispan dilində); “Sosial-iqtisadi sistemin keyfiyyətinin fəzi qiymətləndirilməsi”, RACEF, 2013, Barcelona, 68 səhifə (ingilis dilində); “İqtisadiyyat və Cəmiyyət”, ESERF, Barcelona, 2015, 140 səhifə, (ingilis dilində) nəşr olunmuşdur.

2014-cü ildə ABŞ-da “Kapital bazarında yumşaq hesablamalar” adlı kitabda Q.İmanovun “Maliyyə stabilliyinin təhlili və proqnozlaşdırılmasının fəzi modeli” adlı işi fəsil kimi çap edilmişdir.

Q.İmanov bir neçə dəfə ABŞ universitetlərində elmi məzuniyyətdə olmuşdur.1980-ci ildə bu ölkəyə məzuniyyət vaxtı Texas Universitetində xəttiproqramlaşdırmanın yaradıcılarından biri olan A.Çarnesla, Massachusetts Texnologiya İnstitutunda nobel mükafatı laureatı prof. Cey Forrester, Merilend Universitetində professor V.Filips, professor N.Nazlı Şükrü, Dyuk Universitetində prof. R.Neylor, Karneqi Me-

lon Universitetində prof. İ.Baybars, Vayn Dövlət Universitetində prof. N.Konrad və s. ilə görüşmüş, aldığı nəticələri onlarla birgə müzakirə etmiş və universitetlərin seminarlarında məruzə ilə çıxış etmişdir. 1990-cı ildə Miçeqan Universitetinin dəvəti ilə ABŞ-da olmuş, iqtisadi sistemlərin modeləşdirilməsi mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir. 2013-cü ildə Almaniyanın Lambert akademik nəşriyyatında “Sosial sistemin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsinin qeyri-səlis modeli” monoqrafiyası çap edilmişdir. Kitabda sosial sistemlər, sosial məbəlillik və əhali, sosial faktorların keyfiyyəti modelləri və həmçinin milli insan kapitalının keyfiyyətinin müəyyən edilməsinin modeli təklif edilir. 2015-ci ildə isə Lambert akademik nəşriyyatında “Dayanıqlı inkişafın milli strategiyasının qiymətləndirilməsinin modelləri” monoqrafiyası çap edilmişdir. Bu monoqrafiyada dayanıqlı inkişafın səviyyəsini qiymətləndirmək məqsədi ilə iqtisadi, sosial və ekologiya altsistemlərinin qeyri-səlis modelləri təklif edilir.

2016-cı ildən İspaniya Kral İqtisadiyyat və Maliyyə Akademiyasının nəzdində fəaliyyət göstərən “İqtisadi tədqiqatların Beynəlxalq Şəbəkəsi”nin üzvüdür. Bu şəbəkəyə üzv olan alimlərin əsas məqsədi dünya iqtisadiyyatının mürəkkəb problemlərinin və iqtisadi sistemlərin gələcəkdə humanistik idarəsinə nail olmağın yollarını göstərməkdir. Üzvlük dövrü ərzində Q.İmanov aşağıdakı məruzələrlə çıxış etmişdir: “Neft ixrac edən ölkələrin milli iqtisadiyyatının inkişafının proqnozlaşdırılması” (2016), “Milli iqtisadiyyatın informasiya sektorunun səviyyəsinin inkişafının qiymətləndirilməsi” (2017), “Milli iqtisadiyyatın yeni sektorlarının resurslarının inkişafının qiymətləndirilməsi” (2018), “Milli dayanıqlı inkişafda humanizm səviyyəsinin qiymətləndirilməsi” (2018), “Ölkənin ixrac həcmnin səviyyəsinin qeyri-səlis qiymətləndirilməsi” (2019), “Emiqrasiya faktorlarının qiymətləndirilməsi modelləri” (2019). Yuxarıda adları çəkilən məruzələr akademiyanın uyğun nəşrlərində çap edilmişdir.

2018-ci ildə Springer nəşriyyatı tərəfindən çap edilmiş “İqtisadiyyatda, idarəetmədə və mühəndislikdə olan problemlərin həllinin kompleks sistemləri” adlı kitabda Q.İmanovun “Milli Dayanıqlı inkişafın fəzi ölçüsü” adlı işi fəsil kimi çap edilmişdir.

2021-ci ildə Springer nəşriyyatı Q.İmanovun “İqtisadiyyatda fəzi modellər” monoqrafiyasını çap etmişdir. Monoqrafiyada sosial-iqtisadi inkişafın fəzi təhlili, iqtisadi diversifikasiyanın səviyyəsi, maliyyə stabilliyinin ölgülməsi, milli yaşlı iqtisadiyyatın qiymətləndirilməsi modelləri, sosial-iqtisadi təhlükəsizliyin və informasiya iqtisadiyyatının inkişafı problemləri qiymətləndirilir. Müəllif tərəfindən 20-yə yaxın dünya elm bazasına daxil olan jurnallarda məqalələr çap edilmişdir.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ümumi yığıncağının 02 may 2017-ci il tarixli qərarı ilə Q.İmanov Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilmişdir.

Q.C.İmanov xaricdə və respublikada çap olunan bir sıra jurnalların redaksiya heyətinin üzvüdür. Ukraynada çap olunan “Beynəlxalq elm bazalarına daxil olan iqtisadiyyatın modeləşdirilməsində neyro-fuzzy texnologiyalar” jurnalının, Azərbaycanada çap olunan “Audit” jurnalının, “Azərbaycanın Vergi Jurnalı”nın, “Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri” jurnalının, “AMEA-nın xəbərləri” jurnalının redaksiya heyətinin üzvüdür. Həmçinin Q.İmanov Azərbaycan Dövlət Neft Sənaye Universitetinin ixtisaslaşmış müdafiə şurasının sədridir.

Q.C.İmanov beynəlxalq və xarici ölkələrin elmi qurumlarının - İspaniya Kral İqtisadiyyat və Maliyyə Akademiyasının xarici üzvü, Fedorenko adına İqtisadiyyat Elminin İnkişafı Beynəlxalq Fondunun üzvü(Moskva, Rusiya), Avropa Ali Doktorlar Şurasının Fəxri Üzvü (İspaniya) və Avropa Kral Doktorlar Akademiyasının üzvüdür.

Ölkəmizdə elm və təhsilin inkişafındakı xidmətləri ilə yanaşı, ümumbəşəri dəyərlərə hörmətlə yanaşan, vətəninə, dövlətinə, millətini ürəkdən sevdən əməkdər elm xadiminə, zəngin dünya görüşünə malik əsl ziyalını, ədalətli və müdrik insanı, gözəl ailə başçısını anadan olmağının 80 illik yubileyi münasibətilə səmimi qəlbədən təbrik edirik, uzun ömür, möhkəm can sağlığı, xoşbəxtlik, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında malik olduğu böyük hörmət və nüfuzu daim qoruyub artırmağı, müstəqil Azərbaycanın uğurlu inkişafında yeni-yeni töhfələrinin şahidi olmağımızı arzu edirik.

Akademik Z.Ə.Səmədzadə, AMEA-nın müxbir üzvü Akif Musayev, iqtisad elmləri doktoru, professor Vahid Novruzov

15-21 aprel 2021-ci il

Rəqəmsal iqtisadiyyat

7

Virtual məkanda iqtisadi reallığın təzahürləri

Bəşər tarixində informasiyanın (sözün) insan həyatında rolu həmişə yüksək qiymətləndirilmişdir. Onun mənəvi-etik aspektləri barədə əsrləri keçib gələn çox dəyərli fikirlər mövcuddur. İnformasiyanın inkişafın strateji resursuna çevrilməsi son yarım əsrdə iqtisadi fəaliyyətdə onun rolunu davamlı olaraq artırır. Müasir, yeni informasiya cəmiyyətinin təşəkkülü dövründə isə sözün iqtisadi dəyəri və onun qiymətləndirilməsi məsələləri daha da aktuallaşmışdır. Əs-lində rəqəmsal mühitdə münasibətlərin inkişafı şəraitində, məhz informasiya ehtiyatlarının və axınlarının iqtisadi səciyyəsi bu mühitdə baş verən fəaliyyətin parametrlərinə həlledici dərəcədə təsir göstərir.

Rəqəmsal mühitin səciyyələndirilməsi üçün zəruri olan iqtisadi anlayışlar formalaşma mərhələsindədir. Bu formalaşmanın sürəti rəqəmsal iqtisadiyyatın yüksək dinamizmə malik təşəkkülü və inkişafı proseslərini, bir çox hallarda nəinki qabaqlamağa, hətta müşayiət etməyə belə imkan vermir. Səbəb kimi əlbəttə, ilk növbədə innovasiyalı inkişaf mühitinin şərtləndirdiyi sərt rəqabət mübarizəsinin diqtə etdiyi şərtlər qeyd olunmalıdır. Dəyər yaradılması zənci-rini və ənənəvi strukturları sürətlə dəyişdirən bu mübarizə bazar iştirakçıları arasında münasibətlərdə köklü dəyişiklikləri şərtləndirir. Haqqında danışılan dəyişikliklərin əsasında, ilk növbədə şəbəkədə qarşılıqlı fəaliyyətin üstünlüklərindən yararlanmaq üçün göstərilən davamlı cəhdlər durur. Həmin cəhdlərin beynəlxalq hüquq və milli qanunvericiliyin tələblərinə cavab verib-verməməsinin daim müzakirə obyektinə çevrilməsinin şahidi oluruq.

Reallığın virtual məkanda təzahürlərinin ciddi elmi araşdırılması və ümumiləşdirilməsində qarşıya çıxan problemlərdən biri meydana çıxan təzahürlərin reallığı necə səciyyələndirəməsidir. Maddi reallığın obyektlərinə münasibətdə analoji davranış nümayiş etdirən virtual məkan obyektlərinin fəaliyyətinin səciyyələndirilməsi üçün təzahürlərlə kifayətlənmək arzu edilən olmasa da, rast gəlinən haldır. Odur ki, ilk növbədə rəqəmsal iqtisadiyyatın real iqtisadiyyatdan artıq cizgiləri görünən fərqli xüsusiyyətləri dəqiqləşdirilməlidir. Həmin xüsusiyyətlərə, ilk növbədə virtuallıq, telekommunikasiya şəbəkəsindən və kompüterdən birbaşa asılılıq, istehsalçı və istehlakçıların bilavasitə qarşılıqlı fəaliyyəti (iqtisadi məqsədəuyğunluqdan çıxış edərək, vasitəçilərin ixtisar olunmasına yönəlik, heç də həmişə əsaslandırılmamış fəaliyyət xətti), orta statistik istehlakçıdan konkret müştəriyə keçid, artımın yüksək tempi, virtual məhsullar və elektron pullar aid edilməlidir.

Rəqəmsallaşmanı müşayiət edən proseslərlə bağlı dünyanın nüfuzlu tədqiqatçıların narahatlığını əsaslı sayan akademik Ziyad Səmədzadə hesab edir ki, “rəqəmsal iqtisadiyyat obyektiv bir prosesdir, amma onun inkişafı nəticəsində meydana çıxacaq bir sıra problemlərin milli iqtisadiyyata təsirinin real qiymətləndirilməsinə ehtiyac vardır”.

Rəqəmsal mühitdə iqtisadi münasibətlərin zəruri səmərəliliyinin təmin edilməsi üçün onların münasibətin kompleksliyi təmin edilməlidir. Bu zaman aşağıdakı istiqamətlərdə zəruri səviyyənin əldə edilməsi tələb olunur: normativ tənzimləmə;

infrastruktur; kadrlar təminatı; təhsil və ixtisasartırma; informasiya təhlükəsizliyi; elmi təminat. Əlbəttə, zəruri səviyyə anlayışı şərtidir. Təcrübə baxımından zəruri səviyyə kimi, cari dövrdə və ən yaxın perspektivdə rəqabət qabiliyyətini məqbul dərəcədə təmin edən səviyyə qəbul edilə bilər. Rəqəmsal iqtisadi münasibətlərin strukturlaşdırılması gözlənilən kimi, artım (ənənəvi) iqtisadiyyatından fərqlidir. Rəqəmsal iqtisadiyyatın tərkib hissələrini müəyyənləşdirmək istiqamətində müxtəlif mənbələrdə təklif edilən yanaşmalar da kifayət qədər fərqli olub, ən müxtəlif aspektlərdə şərh olunmağa layiqdirlər. İlkin yanaşmada rəqəmsal iqtisadiyyatın tərkib hissələrinə aşağıdakıları aid etmək olar: infrastruktur komponentləri (aparət vasitələri, proqram təminatı, telekommunikasiya və s.); elektron işgüzar əməliyyatlar (virtual bazar subyektlərinin virtual qarşılıqlı fəaliyyəti çərçivəsində kompüter şəbəkəsində reallaşdırılan biznes proseslər); elektron kommersiya (elektron ticarət, elektron marketing və s.). Sonuncu hazırda rəqəmsal iqtisadiyyatın ən böyük seqmentidir.

İqtisadiyyatın rəqəmsallaşması informasiya məhsullarının yaradılması prosesində miqyas effektini reallaşdırmaqla, başqa sözlə, informasiya məkanının genişləndirməklə transaksiya xərclərini azaldır. Haqqında danışılan azalma informasiya axtarışının və onların müqayisəli təhlilinin sürətləndirilməsi, habelə bir sıra digər amillər hesabına müxtəlif səviyyələrdə tərəfdaşlıq əlaqələrinin qurulması və möhkəmləndirilməsinin təmin edilməsi sayəsində baş verir. Təcrübə göstərir ki, rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı o halda transaksiya xərclərini azalda bilər ki, informasiyanın mühafizəsi və informasiyanın keyfiyyətinin təmin olunması xərclərinin artması tempi, transaksiya xərclərinin azalma tempini üstələməsin.

Rəqəmsal mühitdə rəqabətin yeni cəhətlərini nəzərə alaraq hərəkət etmək daha məqsədəuyğundur. Məsələ ondadır ki, təhsildə rəqəmsallaşma imkanlarının reallaşması sürəti, xüsusilə pandemiya dövründə artmışdır. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində əldə edilmiş təcrübə, zənnimizcə, xüsusi diqqətə layiqdir. Son illər universitetlər və texnologiyalar şirkətləri arasında təhsil sahəsində ilkin əlamətləri görünən rəqabət güclənməkdədir. Hesab edirik ki, bu rəqabət, nəticə etibarilə qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıqla əvəzlənəcəkdir fikri ilə razılaşmaq lazımdır.

Haqqında danışılan rəqabət mübarizəsinin istənilən ssenarisi, zənnimizcə, son nəticədə gec-tez bu tərəfdaşlığın nəinki ictimai, habelə iqtisadi baxımdan sərfəli olduğunu göstərəcəkdir.

Ənənəvi iqtisadiyyat üçün xarakterik olan risklər, məlum olduğu kimi, gözlənilən nəticələrdən kəskin kənarlaşmalara səbəb ola bilərlər. Həmin risklər kommersiya, istehsal, maliyyə, təşkilati və s. xarakterli olmaqla, onların informasiya amilindən asılılığı ənənəvi iqtisadi münasibətlər şəraitində bir çox hallarda xüsusi olaraq vurğulanmışdır. Rəqəmsal iqtisadiyyatın riskləri isə ilkin təcrübədən göründüyü kimi, fəaliyyətin strateji resursu kimi informasiyadan, onun əsas xarakteristikalarından bilavasitə asılıdır. Rəqəmsal iqtisadiyyatın risklərini, ilk növbədə adətən kibertəhdidlər, informasiya bərabərsizliyi, texnologiyaların işsizlik, rəqəmsal “səavadı” uçurum (insanlar və ölkələr arasında) və s. aid edilir. Bu risklərin idarə edilməsi imkanları ilkin araşdırmalardan göründüyü kimi, həlledici dərəcədə rəqəmsal platformaların inkişaf səviyyəsi ilə əlaqədardır. Hesab edilir ki, məhz intensiv risklərə şəraitində müasir texniki baza kimi özündə rəqəmsal qurğuları, proqram məhsulları və informasiya servisini əhatə edən rəqəmsal platformalar mahiyyət etibarilə yeni keyfiyyətlər əldə edir. Həmin keyfiyyətlər sırasında təcrübə baxımından kibertəhdidlərin neytrallaşdırılması imkanlarının gücləndirilməsinin özünəməxsus yeri vardır.

İnformasiya cəmiyyətinin müsbət və mənfi cəhətləri

İnformasiya cəmiyyətinin inkişafı həm ölkə, həm də dünya miqyasında bir hərəkatdır. Onun həm müsbət, həm də mənfi cəhətləri olacaqdır. Hələlik informasiya cəmiyyətinin görünən cizgiləri içərisində mənfi cəhətlər daha tez üzə çıxır. Müsbət cəhətlərə gəldikdə isə, gözləmək olar ki, onların xeyli hissəsi dayanıqlı inkişaf baxımından qiymətləndiriləndə reallaşacaq və bu, yəqin ki, çox uzaq gələcəyin işi deyildir. Əlbəttə, informasiya cəmiyyəti dayanıqlı inkişafı həm təhdid edə, həm də ona rəvac verə bilər. Dayanıqlı inkişaf deyəndə, ən ümumi halda gələcək üçün problem yaratmayan inkişaf nəzərdə tutulmalıdır. Dayanıqlı inkişaf gələcəyin ehtiyatına toxunmadan cari tələbləri davamlı olaraq ödəyə bilən inkişafdır. İnformasiya cəmiyyəti ilkin yanaşmada mahiyyət etibarilə daha az təbii resurs götürməyi nəzərdə tutur. Belə ki, bu cəmiyyətdə əsas resurs istehlak (istifadə) edildikcə tüükənməyən

informasiyanın özü hesab edilir.

İnformasiya cəmiyyətinin gözlənilən müsbət cəhətləri heç də az deyildir. İlk növbədə onu qeyd edərk ki, informasiya cəmiyyətinin imkanları milli çərçivə ilə məhdudlaşmışdır. Yəni, böyük dövlətin milli dəyərlərinə öz iqtisadiyyatı çərçivəsinə qoyduğu vəsaitdən digər dövlətlərə də transferlər ola bilər. Baxmayaraq ki, indi inkişaf etmiş ölkələrdə həmin vəsaitin informasiya cəmiyyətində yaratdığı nəticələrin digər dövlətlərə axmaması üçün texnologiyalar layihələr icra olunur. Bu isə məlum olduğu kimi, informasiya cəmiyyətinin təməl prinsiplərinə ziddir. İnformasiya cəmiyyətinin təhdidlərindən biri kibercinayətkarlıqdır. Yarım əsr bundan əvvəlki cinayətkarlıqla indiki cinayətkarlıq arasında fərq çox böyükdür. Xüsusilə söhbət iqtisadi cinayətkarlıqdan və terrorçuluqdan gedirsə. Hazırda nə regional miqnaşqış, nə terrorçuluq çox böyük iqtisadi baza olmadan mümkün deyil. Qismən belə vəziyyət global informasiya şəbəkələrinin insanların şəxsi məkanını daraltması üzrə tədbirlərdən arqument kimi istifadə olunur. Yəni, terrorçuluqla mübarizə adı altında insanların şəxsi yazışmalarını nəzarət altına almaq üçün tədbirlər (hələ ki, ABŞ təcrübəsi məlumdur) görülür. İnsanın şəxsi məkanını daraltmaqla, onu bəşər tarixində görünməmiş dərəcədə idarə etmək olar. Bu, zənnimizcə, nisbətən kiçik dövlətlər üçün daha ciddi təhiddir.

İnformasiya cəmiyyətinin əsas problemlərindən biri informasiyanın asimmetriyasıdır. İnformasiyanın asimmetriyası konkret halda informasiyanın hamıya eyni vaxtda, eyni miqdarda, eyni məndə verilməməsi, yaxud hamının onu eyni aspektdə qəbul edə bilməməsi kimi başa düşülə bilər. Məsələn üçün, informasiya cəmiyyətində virtual bazarda qarşılaşan tələb və təklif agentləri bir-birinə həqiqi deyil, yalnız özlərinə sərfəli olan informasiyanı mübadilə edir. Alıcı deyər bilər ki, bu mal başqa yerdə daha ucuzdur. Satıcı isə malı maya dəyərinə satdığını deyər bilər. O məqama qədər həqiqətdən uzaq informasiya mübadiləsi olacaqdır ki, tərəfləri qane edən, lakin heç də həqiqi olmayan variant tapılsun. Əlbəttə, belə vəziyyətdə satılan mala sərf edilmiş ictimai zəruri əməyin miqdarına əsaslanma ehtimalı azalır. Rəqabət mübarizəsində iqtisadi səmərəliliyin öz yerini innovativ çeviklikə və manevr qabiliyyətinə verdiyi informasiya cəmiyyəti üçün bu təəssüf ki, adi hala çevrilir. Məsələ ondadır ki, informasiya cəmiyyətinin gözləntilərinə bir rəqəmsal mühitin imkanları hesabına informasiyanın asimmetriyasının azaldılmasıdır.

Elektron kommersiya və elektron ödənişlər mühiti

İnformasiyanın asimmetriyasının elektron kommersiya və elektron ticarətdə meydana çıxan təzahürlərinin ötən əsrin sonuncu onilliyində baş vermiş dot com böhranı səbəbindən investorlar tərəfindən ehtiyatla qiymətləndirildiyini qeyd etməliyik. Deyilənlər elektron ticarətə də aiddir. Elektron kommersiyaya başlamağın, xüsusilə ilk addımları atan şirkətlərin çətinlikləri də bu fəaliyyətin əhatə dairəsinə təsirli qalmır. Əlbəttə, kommersiyanın bu növdən imtina etməyən çıxış yolu olmadıqı diskussiya obyektidir. Bu baxımdan müvafiq mənbələrdə elektron kommersiya fəaliyyətinə başlayan şirkətlərin iqtisadi

məqsədəuyğunluqla şərtlənən davranışının şərhinin bu və ya digər aspektinə rast gəlmək olar.

Elektron kommersiyada, o cümlədən elektron ticarətdə rəqəmsal texnologiyaların geniş tətbiqi qeyri-müəyyənliyi və informasiyanın asimmetriyasını azaltmaq üçün əlavə imkanlar yaradır. Həmin imkanların reallaşdırılması, ilk növbədə transaksiya xərclərinin aşağı düşməsinə ifadə olunur. Bu halda əsas səbəblər qismində müqavilə intizamına sözsüz əməl edilməsi və qanunvericiliyə uyğun olmayan davranışların minimumlaşdırılması üçün ən təsirli tədbirlərin görülməsidir. Hər iki halda, rəqəmsal mühitin təqdim etdiyi yeni texnologiyalar imkanları ilə malikdir. İnformasiyanın asimmetriyasının elektron ticarət mühitində təzahürlərinə nəzər salanda, ilk növbədə onu qeyd edərk ki, elektron kommersiyaya aid olan bu fəaliyyət elektron pullarla, elektron marketing, elektron bankçılıq, habelə elektron sığorta xidməti ilə birgə baş verirsə, daha çox etimad qazanır. Məsələ ondadır ki, elektron ticarətdə malın yeridilişi alıcını təkcə malın keyfiyyətli olduğuna inandırmaqdan asılı deyildir. İnandırmanın əsas istiqaməti, bir çox hallarda malın nadir olduğunu göstərməkdən ibarət olur.

Elektron ödənişlər müasir təsərrüfat fəaliyyəti ilə yanaşı, məişətin ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir. Rəqəmsal mühitin bu potensialının reallaşması üçün zəruri infrastruktur ən geniş arealı əhatə edir. Maliyyə infrastrukturunun elementi kimi elektron ödənişlər sisteminin səmərəli işləməsi üçün maliyyə və informasiya axınları vəhdət təşkil etməlidir. Bu sistem standartlara uyğunluq, unifikasiyalıq, qanunvericilik çərçivəsində şəffaflıq, elektron ödənişlər xidməti bazarının tam əhatə olunması kimi tələblərə cavab verilməlidir. Əsas vəzifəsi razılaşdırılmış ödəniş alətlərindən istifadə etməklə resursların satın alınmasında bağlanmış müqavilələrə uyğun öhdəliklərin yerinə yetirilməsidir. Həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi baxımından elektron ödənişlər sisteminin üstünlükləri kredit təşkilatlarının sistem əmələ gətməsində, daha çoxsaylı ödəniş xidmətləri subyektləri və obyektlərinin qarşılıqlı əlaqəli fəaliyyətini təmin edilməsində, operativliyin və keyfiyyətin artmasında ifadə olunur. Əlbəttə elektron ödəniş subyektləri və obyektlərinin sayı artdıqca, bilavasitə icraçılarının (operatorların) sayı bir qədər artır, müvafiq seqmentdə məşğulluğun strukturunda dəyişiklik baş verir.

Elektron ödəniş sisteminin rəqəmsal texnologiyaların digər imkanları ilə birgə fəaliyyəti yuxarıda adıçəkilən funksiyaların icra mühitini yaxşılaşdırır. Deyək ki, mobil ödənişlər biometrik texnologiyaların maliyyə sektoruna nüfuz etməsinin mühüm istiqamətinə, smartfonlar isə multibiometrik qurğulara çevrilir. Ödənişləri həyata keçirən subyektlərin biometrik verilənlərinin məsafədən müəyyən edilə bilməsi yeni imkanlardan xəbər verir.

Rəsul Balayev,
iqtisad üzrə elmlər doktoru,
Azərbaycan Dövlət İqtisad
Universitetinin (UNEC)

“Rəqəmsal texnologiyalar və tətbiqi informatika” kafedrasının professoru

“AzerGold”un nümayəndə heyəti Gəncə Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin fəaliyyəti ilə tanış olub

“AzerGold” QSC İdarə Heyəti sədrinin müavini Xəyyam Fərzəliyev başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Sənaye və Texnologiyalar üzrə Gəncə Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzinin fəaliyyəti ilə tanış olub. Görüşdə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktor müavini Ceyhun Kərəmov agentliyin balansında olan təhsil müəssisəsində yaradılan şərait barədə ətraflı məlumat verib. Nümayəndə heyəti Mərkəzin maddi-texniki bazası ilə tanış olub, həmçinin təhsil müəssisəsinin laboratoriya və emalatxanalarına baxış keçirib. “AzerGold” QSC və Təhsil Nazirliyi yanında Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi arasında

2020-2021-ci illər üzrə əməkdaşlığa dair imzalanmış Fəaliyyət Planına uyğun olaraq keçirilən görüşdə mərkəzdə tədris olunan bir sıra texniki təmayüllü ixtisaslar üzrə kadrların hazırlığı məsələləri müzakirə olunub. Bununla yanaşı, Peşə Təhsili Mərkəzində təhsil alan şagirdlərin Cəmiyyətin istehsalat sahələrinə tanıtım-təcrübə səfərlərinin təşkil edilməsinə dair razılıq əldə edilib.

Daha sonra Dövlət Agentliyinin nümayəndə heyəti Cəmiyyətin Daşkəsən rayonunda yerləşən “Çovdar” Filiz Emalı Sahəsinə səfər ediblər. Məndə istehsalat prosesi və yaradılan iş şəraiti ilə tanış olan qonaqlar istehsalatın büt

tün mərhələlərini əks etdirən videotəqdimatı izləyib, proseslə əyani şəkildə tanış olublar. Nümayəndə heyətinə emal sahəsində metal tökümlü və xətlərin hazırlanması nümayiş etdirilib. Qonaqlara qiymətli metalların ixracatı və şirkətin ölkə iqtisadiyyatına verdiyi töhfələr barədə ətraflı məlumat verilib.

Xatırladaq ki, ötən ilin may ayında dağmaddən sahəsi üzrə ehtiyac duyulan peşə təhsilli ixtisaslı kadrların hazırlanması istiqamətində “AzerGold” QSC və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi arasında birgə fəaliyyətə dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

OPEC: Yay mövsümü neft tələbatının bərpasında əsas amil olacaq

Neft ixrac Edən Ölkələr Təşkilatı (OPEC) yay mövsümünün xam neft tələbatının bərpasında əsas amil olacağını gözləyir. Qlobal xam neft tələbatına dair proqnoz artmasına güclü iqtisadi bərpa gözlən-

tiləri səbəb olur. İlin ikinci yarısında neft tələbatına müsbət təsir göstərəcəyi gözlənilən iqtisadi canlanmaya yeni növ koronavirus epidemiyasına qarşı vaksinasıya proseslərinin sürətlənməsi, iqtisadi dəstək

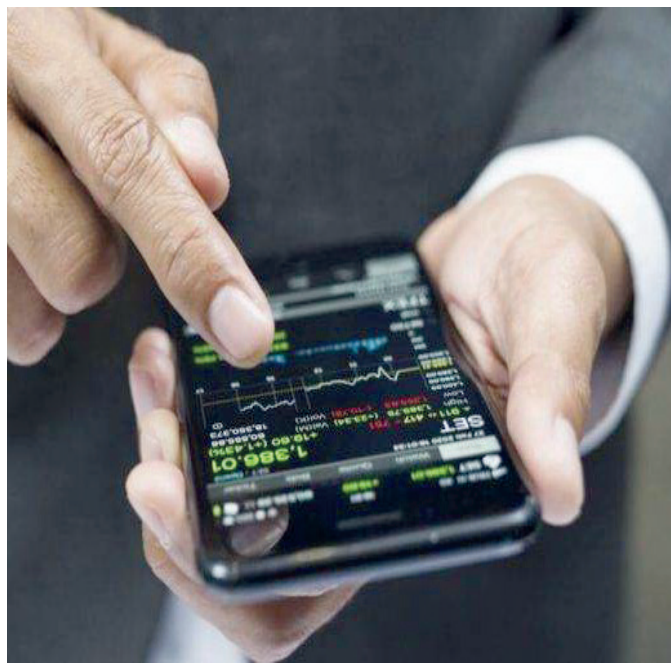
paketləri və epidemiya ilə bağlı məhdudlaşdırıcı tədbirlərin azaldılması kimi amillər dəstək olacaq. Yay mövsümündə yanacaq sərfiyyatının və nəqliyyat vasitələrindən istifadənin artacağı proqnozlaşdırılır. Digər tərəfdən, il ərzində bazarlarda epidemiya ilə bağlı risk səviyyəsinin yüksək qalacağı gözlənilir. Əmək bazarlarındakı inkişaf, epidemiyanın tələbatı təsiri, yeni enerji siyasətləri, genişmiqyaslı pul və maliyyə stimullaşdırma tədbirlərinin effektivliyi kimi amillərin qısa müddətdə neft tələbatına daha çox təsir edəcəyi nəzərdə tutulur.

Qlobal neft tələbatı bu il sutkada 6 milyon barel artacaq

Qlobal xam neft tələbatı cari ildə ötən ilə görə 6 milyon barel (6,58 faiz) artaraq, sutkalıq orta hesabla 96 milyon 500 min barel təşkil edəcək. Bu barədə OPEC-in aylıq hesabatında deyilir. Bildirilir ki, il ərzində OPEC-ə üzv ölkələrin neft tələbatı isə 2020-ci ilə nisbətən 4 milyon 900 min barel çoxalaraq gündəlik orta hesabla 27 milyon 400 min barel olacaq.

“Forbes” dünyanın ən uğurlu vençur investorlarının reytingini dərc edib

“Forbes USA” dünyanın ən uğurlu vençur investorlarının reytingi – “Midas siyahısı”-nı dərc edib. İlk dəfədir ki, reytingin lideri Alfred Linin “Sequoia” fondu olub. O, “Airbnb” və “DoorDash” xidmətlərinə investisiya sayəsində mövqeyini 31 pillə artırıb. İkinci yeri Nil Men – “Sequoia China”-nın idarəedici tərəfdaşı tutub. Qeyd edək ki, daha əvvəl bu fond “ByteDance” şirkətinə sərmayə qoymuşdur. İlk üçlüyü “GGV Capital” fondunun idarəedici ortağı Hans Tunq tamamlayır. “Midas siyahısı”na həmçinin Yuriy Milnerin qurduğu “DST Global” fondunun üç idarəedici tərəfdaşı daxil olub. Milnerin özü 2015-2017-ci illərdə Çin şirkətlərinə uğurlu investisiyalar sayəsində “Midas siyahısı”nın ilk iyirmiliyinə daxil olsa da, 2019-cu ildə reytingdən çıxıb və bir daha seçilməyib.

ABŞ büdcəsində 660 milyard dollar kəsir yaranıb

ABŞ Maliyyə Nazirliyi mart ayına dair büdcə məlumatlarını açıqlayıb. 1 oktyabr 2020-də başlayan və 30 sentyabr 2021-də sona çatacaq 2021-ci maliyyə ilinin mart ayında federal hökumətin büdcə kəsiri 660 milyard dollar təşkil edib. Bazar proqnozu büdcə kəsirinin 658 milyard dollar olacağı istiqamətində idi. Büdcədə keçən ilin eyni ayında 119 milyard dollar kəsir yaranmışdı. Bu dövrdə büdcə xərcləri keçən ilin eyni ayı ilə müqayisədə 160,6% artaraq 927,2 milyard dollara yüksəlib, büdcə gəlirləri 13% artımla 267,6 milyard dollar təşkil edib. Büdcə kəsirinin mart ayında artmasına yeni növ koronavirus (Kovid-19) ilə mübarizə üçün həyata keçirilən 1,9 trilyon dollarlıq iqtisadi dəstək paketi daxilində edilən 339 milyard dollarlıq birbaşa kömək ödəmələri səbəb olub. ABŞ-ın büdcə kəsiri 2020-ci maliyyə ilində Covid-19 epidemiyasının təsiri ilə 3,1 trilyon dollarla rekord səviyyəyə çatmışdı.

Avropada külək enerjisi sektoruna ötən il 42,8 milyard avro investisiya yatırılıb

Bu barədə “WindEurope” məlumat yayıb. Bildirilir ki, il ərzində dəniz layihələrinə 26,3 milyard avro sərf edilib və ümumilikdə 7,1 gıqavat ofşor külək enerjisi gücü yaradılıb. Quruda isə külək enerjisi sektoruna 16,5 milyard avro investisiya yatırılıb, ümumi gücü 12,5 gıqavat olan stansiyalar quraşdırılıb. Məlumatla görə, külək enerjisinə investisiyalar Avropada cəlbədi sahə olaraq qalır. Külək investisiyalarının eyni maraqla davam etməsi üçün yeni sərmayələrdə Avropa Yaşıl Konsensusu nəzərə alınmalıdır. Bundan əlavə, aşağı kar-

bonlu iqtisadiyyatı hədəf alan enerji transformasiyası prinsipləri də qəbul edilməlidir. Quruda və dənizdəki layihələri əhatə edən ümumi investisiya sıralamasında keçən il Britaniya 13,5 milyard avro sərmayə ilə lider olub.

Niderland 7,9 milyard avroluq sərmayə ilə ikinci, Almaniya 2,2 milyard avro ilə üçüncü, Fransa 1,8 milyard avro ilə dördüncü, Türkiyə isə 1 milyard avroluq investisiya ilə beşinci sırada qərarlaşıb.

ABŞ-da inflyasiya 2 il yarımlıq maksimumu yeniləyib

Bu ilin mart ayında ABŞ-da aylıq inflyasiya 0,6%, illik inflyasiya isə 2,6% təşkil edib. Bununla da ölkədə qiymət artımı 2 il yarımlıq maksimumu yeniləyib. İqtisadçıların gözləntiləri isə müvafiq olaraq 0,5% və 2,5% olub. Ötən ay ABŞ-da qida məhsulları və elektrik enerjisinin qiymətləri nəzərə alınmadan istehlak mallarının qiymətləri aylıq müqayisədə 0,3%, illik müqayisədə isə 1,6% artıb.

Alüminiumun qiyməti maksimuma çatıb

Alüminiumun qiyməti artaraq, təxminən, üç ilin ən yüksək səviyyəsinə çatıb. Çikaqo Ticarət Birjasında alüminiumun iyun fyuçərlərinin dəyəri 2 313,75 ABŞ dollarına yüksəlib. Bu 2018-ci ilin iyunun 11-dən bəri ən yüksək göstəricidir. London Metal Birjasında (LME) tədarükü üç ay sonra nəzərdə tutulan alüminiumun bir tonunun qiyməti 1,37% artaraq 2 293 dollara yüksəlib. Bir qədər öncə bu göstərici 2 304 dollar olub ki, bu da 2018-ci ilin iyunundan bəri ən yüksək qiymətdir. Bu arada misin dəyəri 0,43% artaraq 8 899,5 dollar təşkil edib. Sink isə 1% bahalaşmış və bir tonu 2 785,5 dollara satılıb.

İran neft hasilatını artırır

OPEC-ə üzv olan ölkələr arasında neft hasilatına görə dördüncü olan İran bu ilin mart ayında gündəlik hasilatı 110 min barel artıraraq 2,3 milyon barelə çatdırıb. Beynəlxalq Enerji Agentliyinin (İEA) son aylıq hesabatına əsasən xəbər verilir ki, bu da son iki ilin ən yüksək göstəricisidir. “ABŞ-ın sanksiyalarına meydan oxuyan İran 2020-ci ilin sonundan bu yana neft kranlarını

açdı. İndi onlar hasilatı son iki ilə yaxın müddətin ən yüksək həddinə çatdırıblar”, – hesabatda qeyd olunur. Xatırladaq ki, İran neft sənayesinə qarşı sanksiyalar ABŞ tərəfindən 2018-ci ilin payızında tətbiq olunub, 2019-cu ilin may ayında isə sərtləşdirilib. Sanksiyalardan əvvəl isə ölkə gündəlik 4 milyon barelədək neft hasil edirdi.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Akademik Ziyad Səmədzadə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru, akademik Urxan Ələkbərova oğlu
FƏRİD ƏLƏKBƏROVUN
vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacıadə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının rektoru, akademik Urxan Ələkbərova oğlu
FƏRİD ƏLƏKBƏROVUN
vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacıadə Azərbaycan Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyasının elmi işlər üzrə rəis müavini, professor Cəmilə Namazovaya anası
MEHRİBAN XANIMIN
vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Akif Musayev, Vahid Novruzov, Ədalət Muradov, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacıadə, Süleyman Qasımov, Mirqasım Vahabov, Bəyalı Ataşov, Məiş Əhmədov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Müşfiq Atakişiyev, Zəhid Məmmədov, Aytən Səmədzadə, Elşad Səmədzadə

Dizayner:

Lamiyə NƏBİYƏVA

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyar Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və səhifələnmiş, «Azermidia» MMC nəşriyyatı mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500